

Täysistunto

Tiistai 17.12.2024 klo 10.00—21.21

10.3. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt esitellään ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 15 asti. — Tässä edustaja Ronkainen aloittaa, ja sen jälkeen ministeri Tavio. Esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.02 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajana esittelen pääluokkaa 24 koskevan mietinnön.

Ulkoministeriön pääluokkaan esitetään yhteensä 1,2 miljardia euroa, mikä on vajaat 68,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Pääluokan määrärahoista osoitetaan kansainväliseen kehitysyhteistyöhön 56 prosenttia, ulkoasiainhallinnon hallintoon 23 prosenttia, kriisinhallintaan seitsemän prosenttia ja muihin menoihin 14 prosenttia. Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin valiokunta esittää reilua 250:tä miljoonaa euroa, mikä on noin 5,9 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Toimintamenoihin kohdistetaan viiden miljoonan euron säästötavoite, joka osoitetaan pääasiassa ministeriön Suomen-toimintoihin.

Edustustoverkosto: Ulkoasiainhallinnon toimintamenojen saralla vajaat 152 miljoonaa euroa esitetään Suomen edustustoverkostolle, mikä kattaa 92 edustustoa. Pidämme tärkeänä, että edustustoverkostoa tarkastellaan uudistuksessa pitkäjänteisesti ja laaja-alaisesti. Myös edustustojen turvateknisistä järjestelyistä, fyysisistä turvarakenteista ja turvallisesta tietojen käsittelystä on huolehdittava kaikissa tilanteissa.

Team Finland -uudistuksen viennin edistämisen palvelut: hallituksen tärkeimpiä tavoitteita kauppapolitiikassa on panostaa viennin ja investointien edistämiseen ja tukea suomalaisten yritysten sijoittumista kasvaville markkinoille. Jotta suomalaiset yritykset saavat entistä selkeämpää ja tehokkaampaa palvelua kansainvälistymiseen ja viennin kasvattamiseen, puretaan esimerkiksi Business Finlandin ja edustustoverkostojen päällekkäistä hallintoa ja johtamisverkostoa.

Kriisinhallinta: Kriisinhallinnan momentille esitetään 53,1 miljoonaa euroa, mikä vastaa vuoden 24 varsinaisen talousarvion tasoa. Pidämme tärkeänä, että Suomi ylläpitää asemaansa vastuullisena ja osaavana rauhanturvaajana myös jatkossa. Sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumalla vahvistetaan samalla kansallista puolustuskykyä ja kansallisia valmiuksia.

Siviilikriisinhallinta: Siviilikriisinhallinnan momentille esitetään puolestaan 17,5 miljoonaa euroa. Määrärahalla voidaan lähettää operaatioihin noin 130 asiantuntijaa, mikä on

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

10 asiantuntijaa vähemmän kuin vuonna 24. Korostettavaa on, että lähes puolet Suomen siivikriisinhallinta-asiantuntijoista on naisia.

Kansainvälinen kehitysyhteistyö: Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan ensi vuonna olevan kokonaisuudessaan reilu miljardi euroa, mikä vastaa noin 0,36:ta prosenttia bruttokansantulostamme. Kehityspolitiikkamme painopisteet ovat säilyneet ennallaan. Vielä prosenttiosuustavoitettakin tärkeämpänä valiokunta pitää kuitenkin myönnetyn rahoituksen vaikuttavuutta. Suomen vahva tuki Ukrainalle näkyy myös kehityspolitiikassa, ja Ukraina onkin Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde tällä hallituskaudella.

Valtionavuista: Vielä valtionapujen kohdalla korostamme avustusten keskeistä merkitystä järjestöille ja yhteisöille. Pienelläkin määrärahalla saadaan usein vipuvaikutusta niiden toimintaan. Oleellista on myös, että valtionavustuksista järjestetään avoimet hakukierrokset.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin kiittää ministereitä hyvästä budjettiesityksestä ja valtiovarainvaliokuntaa ja ennen kaikkea sen hallinto- ja turvallisuusjaostoa mietinnön sujuvasta käsittelystä. — Kiitos. [Timo Heinonen: Kiitos puheenjohtajalle!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset edustaja Ronkaiselle. — Ja sitten ministeri Tavio.

13.06 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntaa arvokkaista huomioista, jotka olemme saaneet ulkoasiainhallinnon osalta. Välitän kiitokset myös ulkoministerin puolesta hänen ollessaan estynyt tänään. — Ulkoministeriön varsinaisiin toimintamenoihin esitetään 250 miljoonaa euroa. Toimintamenoihin on osoitettu viiden miljoonan euron säästövelvoite, joka kohdennetaan pääasiassa ministeriön Suomen-toimintoihin. Ulkoasiainhallinnon uudistus tukee tätä työtä.

Kuten valtiovarainvaliokunta ja ulkoasiainvaliokunta korostavat, on kattava ja toimiva edustustoverkko tärkeä Suomen ja suomalaisten etujen ajamiseksi laajasti eri sektoreilla. Ulkoministeriö tarkastelee edustustoverkkoa pitkäjänteisesti ja tarvittaessa valmistelee ja toteuttaa verkkoon muutoksia, jotta se vastaisi paremmin toimintaympäristön muutosta ja toiminnan painopisteitä.

Kansalaisjärjestöjen työn tukemiseen on saatu lisärahoitusta. Kansalaisjärjestöjen toiminta täydentää valtionhallinnon työtä ulottamalla keskustelun erilaisista ulkopoliittisista aiheista kansalaisten lähelle. Jatkossa määrärahaa voidaan myöntää myös sellaisille yhteisöille, jotka tukevat yritysten kansainvälisen yritystoiminnan edistämistä ja kehittävät kansainvälistymiseen tähtääviä palveluja.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisellä kaupalla on tärkeä tehtävä suomalaisen työn, hyvinvoinnin ja kasvun turvaamisessa, ja se on muuttuneessa geopolitiisessä tilanteessa yhä keskeisempi osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Protektionismi, kilpailu kriittisistä teknologioista ja raaka-aineista sekä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän rapautuminen haastavat kansainvälistä kauppajärjestelmää. Tilanne on vientivetoiselle kansantaloudellemme haastava. Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon mukaisesti meidän tulee huomioida kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuvat nopeat muutokset ja luoda synergioita kaupan ja kehityksen välillä yritystemme toimintaedellytysten parantamiseksi. Tätä varten pyrimme tehostamaan EU:n kauppapolitiikkaa, syventämään taloudellista yhteistyötä ja integraatiota kumppanimaiden kanssa sekä uudistamaan kansainvälisen kaupan sopimusjärjestelmää. Tulemme niin ikään vahvista-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

maan murrosteknologioita koskevaa yhteistyötä keskeisten kumppaneiden, kuten Yhdysvaltojen, kanssa, hyödyntämään puhtaan siirtymän tuomat mahdollisuudet vientiteollisuudelle sekä tarjoamaan kehittyvissä maissa kokonaisratkaisuja yhdessä yritysten kanssa. Lisäksi tehostamme Team Finland -ulkomaanverkoston toimintaa integroimalla Business Finlandin ulkomaantoiminnot ulkoasiainhallintoon. Samalla vahvistamme ja selkiytämme ulkoministeriön tarjoamia palveluita sekä helpotamme niiden saatavuutta.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2025 budjetti vie eteenpäin kehityspolitiikassa käynnissä olevaa väistämätöntä lähestymistavan muutosta. Kehityshaasteiden mittavuuden takia on tärkeää, että myös yksityissektori saadaan enenevässä määrin mukaan kehitysyhteistyöhön. Kaventuvia kehitysyhteistyöresursseja kohdennetaan strategisemmin ja priorisointia jatketaan, samalla kun Suomen kehitysyhteistyön pitkäaikaiset vahvuusalueet säilyvät — naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet, koulutus ja ilmastotoimet. Ulkoasiainvaliokunta ja valtiovarainvaliokunta pitävät tärkeänä, että kehityspolitiikkamme painopisteet ovat säilyneet talousarvioesityksessä ennallaan tukien tuloksellista ja tehokasta työtä. Kokonaisuudessaan Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan ensi vuonna 1 064 miljoonaa euroa. Tämä vastaa noin 0,36:ta prosenttia bruttokansantulosta. Jatkamme sekä lahjamuotoista että laina- ja sijoitusmuotoista kehitysrahoitusta. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentille kohdennetaan ensi vuonna 534,1 miljoonaa euroa ja kehityspoliittisiin lainoihin ja sijoituksiin 70 miljoonaa euroa. Finnfundin pääomaa korotetaan viidellä miljoonalla eurolla. Tämän vuoden kehitysrähiessä päätetyn mukaisesti ensi vuonna pienennetään varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaa noin sata miljoonaa euroa aiemmasta tasosta.

Arvoisa puhemies! Suomen tuki Ukrainalle jatkuu järkkymättömänä. Tällä vaalikaudella Ukraina on ylivoimaisesti suurin kehitysyhteistyömme kumppanimaa ja humanitäärisen apumme kohdemaana. Tuki Ukrainalle -momentille on valtion budjetissa varattu 58 miljoonaa euroa vuositasolla. Hallitusohjelmaan perustuen ja toimeksiantoni mukaisesti ulkoministeriö on tämän ja viime vuoden aikana valmistellut kahdessa osassa Suomen kansallisen suunnitelman osallistumisesta Ukrainan jälleenrakentamiseen. Toinen osa julkaistiin viime viikolla. Osallistumisemme jälleenrakentamiseen on kokonaisvaltaista. Otamme lähivuosina osaa konkreettisiin hankkeisiin tukemalla maan EU-jäsenyystavoitteen vaatimia uudistuksia sekä luomalla edellytyksiä suomalaisen yksityisen sektorin elinkeinotoimintaan Ukrainassa. Akuutin humanitäärisen apumme lisäksi kohdistamme yhteistyömme erityisesti opetuksen ja koulutuksen kehittämiseen, oikeusvaltion vahvistamiseen sekä ympäristö- ja ilmastoyhteistyöhön. Sukupuolten tasa-arvo ja ihmisoikeuksien edistäminen ovat läpileikkaavia teemoja. Huomioimme kaikessa yhteistyössämme korruption torjunnan.

Ulkoasiainvaliokunta korosti budjettilausunnossaan kehityspolitiikan merkitystä osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kokonaisvaltaisella ulkopolitiikalla Suomi vahvistaa kumppanuuksia ja yhteistyötä kehittyvien maiden kanssa tasavertaiselta pohjalta. Keskeistä on edistää taloudellisia kumppanuuksia, kauppaa ja investointeja.

Valiokunta kiinnitti lausunnossaan myös huomiota Suomen tukeen vähiten kehittyneille ja hauraille valtioille. Suomi ilmoitti hiljattain tuestaan Maailmanpankkiin kuuluvalla kansainvälisellä kehitysjärjestö IDAlle. Kyseessä on Suomelta merkittävä, 107 miljoonan euron panostus maailman köyhimmille ja haavoittuvimmille maille. IDAn etuna on sen kyky mobilisoida muuta rahoitusta. Järjestön kautta Suomi myös edistää kehittyvien maiden oman tulopohjan vahvistamista sekä yksityisen pääoman kanavointia kehityshankkeisiin. — Kiitän valiokuntaa talousarvioesitystä koskevasta työstänne.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten jos on halua käydä lyhyttä keskustelua, niin pyydän edustajia nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Vikman.

13.13 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme tärkein päämäärä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Hallituksen budjetti tukee tätä tavoitetta erinomaisesti. Tässä vakavasti ja vaikeasti ennakoitavassa turvallisuusympäristössä on erityisen arvokasta myös se, että ulko- ja turvallisuuspoliittiset ratkaisumme nauttivat laajaa parlamentaarista yhteisymmärrystä.

Suomen tulee osallistua täysimääräisesti Naton kaikkeen toimintaan. Budjetissa on huomioitu ne tarpeet ja painotukset, joita täysimääräinen Nato-jäsenyys edellyttää. Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle niin kauan kuin se on tarpeen. Ja siellä ministeri Tavion sektorilla erityisen kiitoksen ansaitsee se, että Suomi edistää järjestelmällisesti ja määrätietoisesti naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä sukupuolten tasa-arvoa läpileikkaavasti ulkopoliitikassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

13.14 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Osana valtiontaloutta tasapainottavia toimia tällä hallituskaudella tosiaan tehdään kehitysapuun suuria leikkauksia. Määrärahojen vähentyessä kehitysavun painopisteen merkitys on entistäkin tärkeämpää. Tällä hallituskaudella Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja tukemme Ukrainalle säilyy vankkana myös tulevina vuosina. Jälleenrakennusprosessi aikanaan, kun se sota loppuu, tuo meille tietysti mahdollisuuksia auttaa, ja on erittäin tärkeätä, että siinä ollaan mukana, että Ukraina pystyy toipumaan näistä sodanjälkeisistä haasteista. Kysyisin teiltä, arvoisa herra ministeri: Miten aiotaan varmistaa, että se tuki Ukrainalle säilyy vakaana myös jatkossa? Tullaanhan me sitten sodan päätyttyäkin auttamaan heitä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

13.15 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille ja kiitos ulkoasiainvaliokunnalle hyvästä työstä selontekojen osalta.

Oikeastaan minulla olisi neljä kysymystä. Nyt, kun selontekoja tehdään ja ne valmistuvat, oli puhetta ulkoministerin kanssa siitä, että siitä syntyy myös Suomen toimenpidesuunnitelma: miten Suomi näkyy, mitä Suomi tekee, miten se tehdään, ja miten Suomi kansainvälisesti edistää sitä diplomaattista suorituskkyä? Tästä olisin halunnut ulkoministeriltä kuulla lisää.

Toiseksi, Etyj-puheenjohtajuuskausi alkaa ensi vuonna. Miten ja kuinka Suomi nyt lähtee tähän, ja miten te olette ulkoministeriössä valmistautuneet tähän erittäin haastavaan maailmanaikaan? Millaisilla ratkaisuilla Suomi haluaa profiloitua kovan ulko- ja turvallisuuspolitiikan ulkopuolellakin?

Sitten lopuksi Team Finland -uudistus: Koska se valmistuu? Mikä siinä kestää? Mikä siinä maksaa? Miten Suomella [Puhemies koputtaa] voi olla varaa selvittää, kun muut maat tekevät? Olisi aika toimia.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

13.17 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun joka puolelta leikataan, on toki pakko leikata myös tästä pääluokasta. Hyvä, että kehitysyhteistyössä määrärahoja on suunnattu juuri Ukrainaan. Toivottavasti sen jälleenrakennus päästään aloittamaan, kun rauha saadaan toivottavasti oikeudenmukaisesti ja ei Ukrainan yli kävellen solmittua.

Kysymykseni liittyisi kuitenkin nimenomaan jälleenrakennuksen rahoittamiseen. Olen antanut itselleni kertoa, että Suomelta puuttuu rahoitusinstrumentti, joka mahdollistaa sekä EU-avustusten että yritysten yhteistyön yhteensovittamisen — tällainen riskirahoitusinstrumentti. Tiedustelen ministeriltä: onko tämä tieto teillä, ja mitä tälle voisi tehdä? Totta kai meidän kannattaa olla mukana käyttämässä EU:n rahoitusvälineitä ja mahdollistaa se Suomen lainsäädännössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

13.18 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että tuki Ukrainalle jatkuu nyt ja olemme valmiita myös sitten tukemaan Ukrainaa jälleenrakentamisessa.

Ollaan käyty tässä syksyn mittaan aika syvällisesti ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua muun muassa UTP-selonteon yhteydessä, ja tuli hyvä ymmärrys siitä, että meillä on varsin jaettu tilannekuva tästä geopolittisesta jännitteisyydestä, joka tällä hetkellä valitsee. Sen puitteissa onkin harmillista, että hallitus ei kykene ymmärtämään kehitysyhteistyömäärärahojen leikkauksen merkitystä. Esimerkiksi tässä tilanteessa olisi ollut tärkeätä, että siellä olisi pystytty panostamaan edelleenkin enemmän ja pystyttäisiin pitämään kiinni niistä tavoitteista, joita Suomella on.

Toinen huoli liittyy ulkoministeriön hallinnonalalta aiemmin rahoitettujen ulko- ja turvallisuuspoliittisten järjestöjen tukeen, jota hallitus ensin oli lakkauttamassa kokonaan mutta jonne nyt määrärahoja hieman palautettiin. Kun miettii Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden saavuttamista, niin nämä järjestöt ovat varsin merkittäviä myös siltä osin, että useat näistä ovat hyvin kansainvälisesti verkottuneita ja heidän [Puhemies koputtaa] toimintansa myös tukee meidän omia tavoitteitamme. Olisin kysynyt, ymmärretäänkö tämä yhteys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

13.19 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan tärkeää, että sisällöllisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikasta jaetaan yhteisymmärrys, se on suuri arvo täällä eduskunnassa ja pienessä maassa, mutta tosiaan on niin, että kehityspoliitikassa tapahtuu suuriakin muutoksia ja siinä yhteisymmärrystä ei löydy. Tässä samanaikaisesti sekä isketään historialliset leikkaukset että tehdään valtava paradigman muutos, kun kehitysyhteistyö alistetaan kaupalle ja sitten vielä kolmanneksi ehdollistetaan kehitysyhteistyömäärärahat — tässä oli surullinen esimerkki esimerkiksi Somalian maaohjelman osalta. Ja sitten on myös se, että hallitus ei eksplisiittisesti enää tavoittele kehitysyhteistyössä köyhyyden poistamista ja eriarvoisuuden vähentämistä. Totta on se, että tämä vaikuttaa myös Suomen ulkopoliittiseen liikkumatilaan, tämä vaikuttaa Suomen kansainväli-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

seen maineeseen ja asemaan. Minkälaisia vaikutuksia, ministeri Tavio, te näette, että nämä leikkaukset aiheuttavat siihen, mikä asema Suomella maailmalla tällä hetkellä on?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Biaudet.

13.21 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! On tietenkin surullista, että leikataan kehitysyhteistyöstä juuri tällaisessa maailmantilanteessa, jossa Suomen kädenjälkeä ja meidän vaikuttavuutta tarvittaisiin ehkä enemmän kuin todella pitkään aikaan, jossa suurin osa, kaksi kolmasosaa, ihmisistä maailmassa elää autoritaarisissa maissa, ei-vapaina ihmisinä. Ajattelen, että meidän kokemus Suomessa sekä kansallisesti että kansainvälisesti on se, että kansalaisyhteiskunnalla on erittäin suuri merkitys ei vain korruption torjunnassa vaan myös oikeusvaltion ja koko hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa. Kysyisinkin ministeriltä, varsinkin kun meille tulee nyt Etyjin puheenjohtajuus ja Etyjin koko ideana on tietenkin juuri se, että kansalaisyhteiskunnan kautta myöskin vaikutetaan demokratiakehityksen: Millä tavalla ajattelette nyt kehitysyhteistyöjärjestöjen, pienten ja esimerkiksi näitten V GK-tukia aikaisemmin saaneiden järjestöjen, merkityksestä? Millä me korvataan tämä heidän toimintansa, jos heidän tukensa nyt loppuvat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

13.22 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille. Nostan pari asiaa esille.

Kriisinhallinnassa mietintömme mukaan Suomi pitää jatkossakin pitkäjänteisesti saavuttamaansa asemaa vastuullisena ja osaavana rauhanturvaajana yllä, ja valmistaudumme myös tekemään nopeita päätöksiä niin sanotulla varallaolorahalla, jota on lisätty. Kysyisin ministeri Taviolta: varmasti hallituksen keskuudessa on käyty keskustelua kriisinhallintaveteraanikeskusasiasta? Siltä vähän puuttuu nyt sellainen selkeä vetovastuu ja isäntä, ja toivoisin, että ulkoministeriössä esimerkiksi tämän kohdan kautta sitä voitaisiin ottaa.

Myös toisena sitten asia, joka itse asiassa kuuluu sisäministeriölle, mutta Ukrainan tuki on tässä vahvasti esillä. Your Finnish Friends -järjestö on ottanut yhteyttä ja tuonut esille, että rahankeräys, mikä tähtää Ukrainan rintamalla toimivien tukemiseen, on Suomessa poikkeuksellisesti Euroopassa kiellettyä. Tämä vaatisi asetusmuutosta ja myös pienkeräysluvan tason nostoa. Toivoisin, että tätä voisitte myös hallituksen sisällä [Puhemies koputtaa] viedä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

13.23 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituskauden tavoitteena on lisätä yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön ja rahoitukseen. Myös EU:n jäsenmailleen tarjoamat instrumentit ja rahoitus tulee hyödyntää täysimääräisesti.

Suomen kahdenvälinen kehitysyhteistyö on hallitusohjelmassa ehdollistettu siten, että maiden tulee ottaa vastaan omia palautettavia kansalaisiaan. Sen vuoksi Suomi päätti keskeyttää kehitysyhteistyön Somalia-maaojelman. Kahdenvälisen kehitysyhteistyön kumppanimaiden osalta takaisinottoyhteistyö Somalian kanssa ei ole edistynyt toivotulla tavalla. Tämä keskeyttäminen tarkoittaa, että uusia maohjelmaa koskevia rahoituspäätöksiä ei

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

tehdä ennen kuin nimenomaan tässä takaisinottoyhteistyössä Somalian kanssa on tapahtunut konkreettista edistystä. Kysynkin ministeri Taviolta: kuinka pian odotatte konkreettisia tuloksia Somalian kanssa, jotta saadaan tämäkin yhteistyö toimimaan? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

13.24 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän valitettavana, että ulkoministeri ei osallistu tähän eduskunnan budjettikeskusteluun — tärkeä pääluokka, tärkeä kokonaisuus ja tietenkin tärkeä aika. [Sofia Vikman: Sairaana!] — Tästä syystä en tiedä, mutta pidän sitä joka tapauksessa valitettavana. [Sofia Vikman: Sairaana!] — Jos saan jatkaa. Kiitos.

Pidän tärkeänä myös sitä, että Suomi sitoutuu tähän ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkään linjaan. Siihen sisältyy niin kehitysyhteistyö kuin kauppapolitiikka. Kehityspolitiikan osalta haluan tuoda esiin myös sen, että leikkaukset kehityspolitiikkaan ovat pitkällä aikavälillä myös leikkauksia meidän turvallisuuteen, niin globaalilla tasolla kuin tietenkin myös kansallisesti.

Toinen asia, jonka olisin mielelläni kuullut nyt kahden vastuuministerin läsnä ollessa, on tämä Nato-politiikka. Nato-politiikan osalta ulkoministeriöltä tuli valmisteltu mietintö ulkoasiainvaliokuntaan Suomen osallistumisesta Naton rauhanajan tehtäviin. Kuitenkin Nato-politiikka on ennen kaikkea puolustuspolitiikkaa. Olisin kysynyt ulkoministeriltä, jos sijainen tässä voi kertoa: Miten ulkoministeriö tulevaisuudessa osallistuu Nato-politiikkaan? [Puhemies koputtaa] Siirtyykö Nato teemana kokonaisuudessaan jatkossa puolustusministeriön suuntaan? Näin ainakin itse toivon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Linnell.

13.26 Jarno Linnell kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selkeyden vuoksi: ulkoministeri on sairaana, ja sen takia hänellä ei ole mahdollisuutta osallistua.

On erittäin hienoa kuulla, että järkähtämättömästi laajan parlamentaarisen tuen voimin tuki Ukrainalle jatkuu. Toivon, että tämä viesti, mitä edustaja Heinonen nosti esille Your Finnish Friends -rahankeräykseen liittyvistä asioista, menee myöskin tätä kautta niin sanotusti kahdennettuna eteenpäin.

Mutta, arvon ministeri, kun me puhumme nyt ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, ulkomaankaupasta, tulevaisuudesta, niin meidän on myöskin puhuttava teknologiasta. Aivan merkittäviä asioita tapahtuu tällä hetkellä teknologian kehityksessä, ja se avaa myöskin meille suomalaisille erinomaisia mahdollisuuksia. Kysyisinkin: mitkä teknologiat omien matkojenne ja verkostojenne perusteella nyt erityisesti näyttäytyvät sellaisina lähitulevaisuuden keskeisimpinä mahdollisuuksina meidän suomalaisille yrityksille? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

13.27 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on nyt monella suulla kerrottu, Ukraina on tosiaan tällä kaudella noussut Suomen pääkehitysyhteistyökumppaniksi ainakin taloudellisesti ja muutenkin, ja hyvä näin. No, sitten meillä on kehitysapukohteina aikaisemmin ollut paljon sellaisia maita, jotka ovat eri foorumeilla

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

tukeneet tämän sodan toista osapuolta eli Venäjää joko kaupan kautta, peräti sotilaallisesti tai sitten ovat eri politiikan foorumeilla äänestäneet Venäjän toiveiden mukaan.

Tiedän, että te, ministeri Tavio, olette taklannut tätä tilannetta, että ei enää annettaisi kehitysapua maille, jotka tukevat Venäjän politiikkaa edelleen. Monet ovat olleet näitä maita, jotka eivät ole myöskään ottaneet vastaan täältä käännytettäviä henkilöitä, eli on tämä takaisinotto-problematiikka, minkä tässä esimerkiksi edustaja Junnila nosti esille. Kysyn: onko vielä olemassa minkä verran näitä maita, kun ei ihan täsmälleen tiedä, joiden kanssa Suomi tekee kehitysyhteistyötä mutta jotka eri tavoin tukevat Venäjää tässä sodassa Ukrainaa vastaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

13.28 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ulko- ja turvallisuuspolitiikasta vallitsee yksimielisyys. Kaikki isot ratkaisut, mitä ulko- ja turvallisuuspoliittisten kysymysten suhteen ollaan tehty, on tehty yksimielisesti viime kaudella. Nyt tämä hyvä yhteisymmärrys jatkuu — siitä selontekotyö kertoo. Myös Ukrainan tukemiskysymys on sellainen, joka vaatii suuren yhtenäisyyden täällä. Ukrainaa pitää tukea niin kauan kuin tarve on.

Mutta koska ulkoministeri ei ole paikalla mutta viennin edistämisestä vastaava ministeri on paikalla, haluan tältä viennin edistämisestä kysyä. Meillä on lähetystöverkko maailmalla. Nämähän ovat parhaita brändilähettiläitä, mitä Suomella voi olla, koska he edustavat eri puolilla maailmaa Suomea. Meillä on suomalaisia vahvuustekijöitä, suomalainen ruoka etunenässä. Kysynkin siitä, kuinka lähetystöjen kanssa käydään sitä keskustelua, että saisimme brändättyä paremmin suomalaista ruokaa, suomalaisia tuotteita, suomalaista vientiä maailmalle ja tältä osin parannettua meidän viennin edellytyksiä. Onko meidän lähetystöissä tähän riittävä valmius? Mitä siellä tehdään sen eteen, että Suomi näkyy paremmin maailmalla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

13.29 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on hyvin laaja konsensus Suomessa säilynyt ja sitä on vaalittu. Mutta kehityspolitiikan puolella on sitten tätä erilinjaisuutta, erityisesti kehitysresurssien tasossa ja siellä vähiten kehittyneiden maiden tuessa, jossa useimpien oppositiopuolueiden mielestä hallitus osoittaa liikaa toimetttömyyttä.

Nyt näissä keskusteluissa on kuitenkin saatu edistystä sikäli, että ihan näitä hallitusohjelman pahimpia painotuksia ei minun nähdäkseni ole toteutunut ja esimerkiksi kansalaisjärjestöjen rooli kehitysyhteistyössä pysyy liki ennallaan. Valitettavasti ne pienemmät nirhautukset tulivat sieltä rauhan-, kehitysyhteistyö- ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan järjestöjen puolelta, joista toki toivoisi, että ne korjattaisiin täällä eduskuntakäsittelyssä. Ja sitten toivoisi, että hallitus tulisi vastaan siinä, että aktivoidaan Suomen kehityspolitiikkaa kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten kautta ja kehityssijoitusten kautta, jotta pystyttäisiin kompensoimaan tätä valitettavaa vähennystä kehitysresursseissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

13.31 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmanpoliittinen tilanne on poikkeuksellisen epävakaa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut Euroopan turvallisuustympäristön pysyvästi. Suomen puolustaminen, Suomen turvallisuus on ykkösasia. Se on ykkösasia meille kaikille, ja siitä me emme tingi, emme edes taloudellisesti vaikeina aikoina.

Hallituksen vuoden 2025 budjetti vastaa tähän haasteeseen määrätietoisesti ja vastuullisesti. Niin kuin olemme täällä tänään kuulleet, Suomen tuki Ukrainalle on vankkumaton, ja niin sen tulee ollakin. Ukraina on todella hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Hallitus esittää Ukrainan tukemiseen ensi vuodelle yli 50 miljoonaa euroa. Suomi jatkaa todella tukeaan Ukrainalle niin kauan kuin tarve vaatii, mutta valitettavasti samaa ei voi sanoa kaikista EU-maista. Siksi meidän on vaadittava sitä ihan kaikilta EU-mailta, koska mitä yhtenäisempi ja vahvempi on EU, sitä turvatumpi on myös Suomi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

13.32 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on pieni maa, ja tietysti meidän resurssit ulkoasiainhallinnossa ovat sen mukaiset, mutta toivottavasti — vaikka näitten erittäin haasteellisten taloudellisten aikojen keskellä — meillä on kykyä panostaa ulkosuhdehallinnon verkostoomme. He ovat meidän silmämme ja korvamme ja toisaalta myös äänemme maailmalla, ja on siksi tärkeää, että näymme myös hyvinkin vaikuttavasti siellä, ei pelkästään diplomaattisissa ja poliittisissa kysymyksissä vaan myös kaupallisten näkemysten johdosta.

On hyvä, että Suomi on seisonut Ukrainan tukena, yli kolme miljardia euroa tukea Ukrainalle heidän taistellessaan vapauden ja riippumattomuutensa puolesta. Kyllä ehkä itsekin nostan esille, minkä jo kaksi edustajaa toivat esille: tämän erityisesti Your Finnish Friends -yhdistyksen rahankeräysluvan ongelman. Toivottavasti tähän saadaan mahdollisimman nopeasti asetusmuutoksella ratkaisu aikaan, koska sille, miten tavalliset suomalaiset haluavat omilla resursseillaan tukea Ukrainan puolustustaistelua, meidän ei valtion taholta pitäisi asettaa minkäänlaisia esteitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

13.33 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoasiainhallinnon kannalta on äärimmäisen tärkeää, että Suomi pystyy Euroopassa vaikuttamaan niin, että yhtenäisyys säilyy ja ennen kaikkea viesti Venäjän armottomalle hyökkäykselle Ukrainaan päin säilyy samana ja yhtenäisenä. Vain yhteisillä ponnistuksilla voidaan tässä asiassa vaikuttaa Venäjään. En usko, että millään muulla keinoin sitä voisi tehdä.

Tilanne on tietenkin uusi senkin takia, kun Yhdysvalloissa aloittaa uusi presidentti tammikuun 20. päivä, ja emme vielä tiedä, minkä linjan tuleva presidentti valitsee. Hänen aikaisempaan kauteensa viitaten hänhän vaati eurooppalaisen puolustuksen vahvistamista — hän muistamani mukaan käytti termiä, että ei Yhdysvallat pysty eikä halua järjestää eurooppalaisten maiden puolustusta, vaan jokaisen valtion pitää se itse tehdä. Nyt ollaan hyvin vaikeassa ajankohdassa, kun Saksassa kuohuu poliittisesti ja oikeastaan kaikissa Euroopan suurvalloissa on hyvin vaikeita hetkiä niin taloudellisesti kuin poliittisesti. Ei tarvitse luetella esimerkkejä sen enempää siitä, mitä Saksassa tapahtuu. Tärkeää, että yhte-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

näisyys säilyy ja pystymme olemaan yhtenäisiä niissä asioissa, missä Euroopan pitää olla iso. Pienet jutut jättäisin [Puhemies koputtaa] kansalliseen päätöksentekoon kokonaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

13.34 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt, kun todella meillä on paikalla ulkomaankaupasta vastaava ministeri, itsekin puuttuisin viennin edistämiseen ja uusisin ne kysymykset, joita Team Finland -verkoston uudistumiseen ja kehittämiseen on liittynyt. On varmaan ihan hyväkin ajatella, että siinä pieni riipeys olisi nyt paikallaan, kun tätäkin kokonaisuutta on moneen kertaan käyty läpi, ja varsinkin tällaisena aikana, jolloin me tiedämme, että varsinkin meidän keskeisimpiin vientimarkkinoihin — niin Yhdysvaltoihin, Saksaan kuin Kiinaan — ja niiden kehitykseen liittyy paljonkin kysymysmerkkejä, mitä tuleman pitää, mitä sitten tammikuun 20:n päivän jälkeen alkaa tapahtumaan. Siinäkin mielessä olisi hyvä, että Suomi varsinkin näissä vienninedistämisponnisteluissaan ponnistelisi entisestään, jotta ulkomaankaupassakin pääsisimme eteenpäin ja sitä kautta pystyisimme myös Suomen hyvinvointia kasvattamaan. Toivoisin, että ministeri voisi kommentoida, missä tässä uudistuksessa ollaan nyt menossa ja koska se saadaan maaliin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on nyt vielä viisi pyydettyä vastauspuheenvuoroa. Otetaan ne ja sen jälkeen ministerin vastaus. — Edustaja Vikman.

13.36 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus on noussut ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisimmäksi seikaksi. Sen mukaisesti budjetti sisältää asianmukaiset vahvat panostukset. Toisaalta meillä on laajaa yhteisymmärrystä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Mitä tulee kehitysyhteistyöhön, sopeutustoimet ovat tietenkin vaikeita, mutta kun Suomen talous on taas kestävämmällä pohjalla, voimme osallistua aktiivisemmin globaalien ongelmien ratkaisuun myös rahallisesti. Voisi sanoa, että nämä valtiontalouden sopeutustoimet turvaavat sen, että Suomi on tulevinakin vuosikymmeninä sellainen maa, joka kykenee kehitysapua antamaan, kehitysyhteistyötä tekemään. Vähemmillä resursseilla on entistä tärkeämpää huolehtia kehitysyhteistyön tehokkuudesta, tuloksellisuudesta sekä ehdollisuudesta.

Täällä monesti kritisoidaan tätä ehdollisuutta, mutta otetaanpa esimerkkinä vaikkapa kansainvälinen sääntöperusteinen järjestelmä ja sen tukeminen. Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Tämä ehdollistaminen on vain ja ainoastaan, [Puhemies koputtaa] pelkästään oikein.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

13.37 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi hakee YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuvaa jäsenyyttä vuosille 29—30. Suomen presidentillä on ollut lukuisia kehitysehdotuksia. Miten te näette nämä asiat? Toki menee ehkä vielä enemmän toisen ministerin tontille. Ja miten sitten nämä kansainväliset järjestöt, esimerkiksi YK-liitto: miten näette sen roolin tässä tilanteessa varmistamassa pätevää toimintaa näissä monenkeskisissä järjestöissä? Ja ylipäätään, koska monenkeskisyys on Suomen tur-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

vallisuuden tae, moni järjestö on tällä hetkellä aika heikossa hapessa, osa maista irtautuu, ja ne eivät pysty toimimaan. Mikä on teidän näkemyksenne monenkeskisyydestä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

13.38 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin esitetään noin 53 miljoonaa euroa, joka vastaa tämän vuoden varsinaisen talousarvion tasoa. Lisäksi puolustusministeriön hallinnonalalta maksetaan sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoja noin 65 miljoonaa euroa. Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan olevan noin 450 sotilasta ensi vuonna. Edelleen Suomi osallistuu merkittävällä panoksella koulutustuen antamiseen Ukrainan asevoimille. Kysyn ministeri Taviolta: kuinka tärkeää Ukrainan tukeminen ja maan turvallisuussektorin vahvistaminen myös siviilikriisinhallinnan kautta on Suomelle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

13.39 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että me Suomessa pidämme kiinni Suomen pitkästä linjasta ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja vaalimme täällä eduskunnassa parlamentaarista konsensusta aihepiirissä. On myös tärkeää, että kehityspolitiikassa säilytämme pitkän linjan sekä kansainväliset sitouksemme pyrimme myöskin täyttämään. Nythän näyttää siltä, että YK:n tavoitteiden mukaisesti 0,7 prosentin kehitysyhteistyöpanostus bruttokansantuotteesta ei toteutuisi täysimääräisesti, ja siitä olemme saaneet myöskin kansainvälistä negatiivista huomiota. Toki Suomen suurin kehitysavun kohde tällä hetkellä on Ukraina, ja Ukrainan tukemisesta Suomen on vankkumattomasti pidettävä kiinni. Myös Suomen edustustoverkostolla on keskeinen rooli Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisessa ja ylipäätään Suomen etujen edistämisessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

13.40 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että jatkossa ministeriöltä tulee hyvissä ajoin tänne eduskuntaankin tieto ministerin poissaolon syystä. Luonnollisesti toivotan ministeri Valtoselle pikaista paranemista, koska nyt vasta täällä kuulin, että hän on sairaslomalla.

Arvoisa ministeri, teollinen yhteistyö hävittäjähanke F-35-hankkeen tiimoilta on jo lähtenyt vahvasti liikkeelle. Samaan aikaan meidän uudehko Nato-jäsenyytemme ja tiivistynyt yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa avaa tietenkin myös kauppapolitiikalle enemmän tilaa. Suomella on korkean teknologian osaamista vaikkapa laivanrakentamisen alalla, jota ei edes Yhdysvalloista sellaisenaan löydy.

Kysyisin ministeriltä: kuinka isolla kirjaimella teidän työpöydällänne Yhdysvallat on kauppapolitiikan näkökulmasta, ja kuinka syvälle tätä yhteistyötä Yhdysvalloissa Suomen puolelta viedään osavaltiotasolle, yritystasolle ja tietenkin samassa yhteydessä government to government, hallinnolta toiselle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän vielä vastauspuheenvuoro edustaja Ronkaiselle, ja sen jälkeen ministeri.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

13.41 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kriisinhallinta on tietysti hirveän tärkeä asia, ja on hyvä, että se pidetään myös ensi vuonna edes sillä tasolla, millä se on tänä vuonna ollut. Suomella on tosi hyvä maine ollut näissä kriisinhallintaoperaatioissa ympäri maailmaa, ja aikanaan ollaan oltu jonkunnäköinen suurvaltakin tällä sektorilla. Meillä on ollut ulos lähetettyinä henkilöinä noin 2 000 henkeä parhaimmillaan, ja nyt kaiketi ollaan vasta siellä viidesosan tasolla.

Maaailma näyttää siltä, että konfliktit eivät tule tästä vähenemään eivätkä helpottumaan. Tämä ei nyt kyllä suoraan tule ministeri Tavion tontille, mutta ehkä viestinä sinne ulkoministeriön suuntaan: miten te näette jatkossa, kun meidän talouden tilanne jossain vaiheessa paranee, voitaisiinko me ottaa paikkamme siellä suurvaltojen joukossa tällä sektorilla? Minun mielestäni on aika tärkeä asia hoitaa myös tätä kriisinhallintapuolta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Tavio, olkaa hyvä.

13.42 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Rouva puhemies! Kiitos edustajille tässä debatissa esitetyistä hyvistä kysymyksistä.

Lähden liikkeelle tästä Ukrainan jälleenrakentamisteemasta, josta muun muassa edustaja Ronkainen ja edustaja Kalmari nostivat esiin kysymyksiä. On tietysti ensiarvoisen tärkeää huomata, että me olemme sitoutuneet pitkäjänteisesti jälleenrakentamiseen. Meillä on oma 58 miljoonan euron budjettimomentti, ja se on nyt tämän hallituksen aikana tietysti kirjattu aina vuoteen 28 asti, ja yhteensä se on siis 290 miljoonaa. Uskon seuraavien hallitusten olevan aivan yhtä sitoutuneita Ukrainan tukemiseen, mikä on näkynyt koko ajan eduskunnan tahtotilassa. Meillä on tietysti tämä EU:n Ukraina-fasiliteetti 50 miljardia, jossa on useita eri pilareita, millä lähdetään jälleenrakentamista tekemään, ja niistä erityisen tärkeä meille on tämä toinen pilari, jossa on tämä yhteistyöyritysten osallisuus. Sitä me olemme myös tässä Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelman ykkösosassa Suomessa jo lähteneet vahvasti edistämään, eli siinä on tarjottu yrityksille sitä, mitä yritykset ovat itse pyytäneet: neuvontaa ja rahoitusta. Rahoitusta on annettu Finnveran vientiluottojen kautta, Finnfundin tulevien hankkeiden kautta, Finnpartnershipin markkinoille pääsyn rahoituksen kautta, ja nyt sitten uusimpana on saatu solmittua puitesopimus tästä Finland—Ukraine Investment Facility -nimisestä instrumentista, jossa kehitysyhteistyön puitteissa tehdään julkisen sektorin hankkeita, joiden arvoissa puhutaan kymmenistä miljoonista euroista yhteensä, ja siihen suomalaisia yrityksiä sitten etsitään tekemään näitä hankkeita. Siellä on mielestäni meidän vahvoilla aloilla hyviä tarjouksia varmasti lähtemässä liikkeelle.

Sitten yleisemmin viennin edistämisen puolelta nostettiin tosiaan ensinnäkin tämä käynnissä oleva TF-uudistus. Siinä selvitystyöryhmä antaa raporttinsa ensi kuun loppuun mennessä, ja sen jälkeen sitten ilmoitetaan ja sovitaan askelmerkit tämän integraation tekemisestä. On kuitenkin huomattava, että rahoitus siirtyy nyt vuodenvaihteessa ulkoministeriöön, josta sitten ostopalveluina hankitaan nuo viennin edistämisen palvelut. Tietysti sen uudistuksen yhteydessä tulee olemaan ensiarvoisen tärkeää, että osataan käyttää resursseja oikein näihin strategiisiin painopistemaihin, ja sellainen on tietysti muun muassa edustaja Karin nostama Yhdysvallat. Siitä huolimatta, että Yhdysvallat Trumpin hallinnon alaisuudessa tulee mahdollisesti asettamaan näitä tuljia, meidän kannattaa rakentaa Suomea positiivista yhteistyötä myös Trumpin hallinnon ja Yhdysvaltojen kanssa ylipäänsä — juuri sillä tavalla laaja-alaisesti kuin edustaja oikeastaan tuossa kysymyksessään kuvailikin — eli me tulemme tekemään yhteistyötä maatason lisäksi nimenomaan osavaltiotasolla mutta

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

myös kaupunkitasolla. Suomella itse asiassa on ainoana maana Los Angelesin kaupungin kanssa yhteistyösopimus liittyen Los Angelesin olympialaisiinkin liittyvän infrastruktuurin kehittämisessä.

Tähän tietysti kiteytyy myös tuo edustaja Savolan ansiokkaasti esiin nostama ruokavienti, jota tehdään taas yhteistyössä ulkoministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Hallitusohjelman tavoitteena on tuplata ruokavienti, mikä on itse asiassa aika realistinen tavoite, jos niitä numeroita katsoo. Siellä ruokaviennissä tietysti tapahtuu monenlaista innovaatiota, ja sitten on jo kaikki valmiiksi olemassa olevat hyvät suomalaiset tuotteet. Meillä on muun muassa juuri Valion maitojauhekampanjaa tuettu ulkoministeriön voimin Kiinaan, jossa on iso markkina, jossa sitä voitaisiin myydä — tietysti tämä nyt vain yhtenä konkreettisena esimerkkinä, että siinä tehdään paljon yhteistyötä.

Sitten kehitysyhteistyöstä yleisemmin keskusteltiin, ja Suomen mainehan on asiantuntijapiireissä varsin hyvä. Juuri julkaistussa OECD-DAC:n vertaisarviossa, jossa Suomea arvioivat Itävalta ja Tšekki, arvio oli hyvin myönteinen, ja viimeisessä arviossa, joka oli tehty seitsemän vuotta sitten, katsottiin, että Suomi on ihan oikeaan suuntaan siirtynyt oikeastaan kaikilla mittareilla paitsi juuri tässä moititussa rahamäärässä, tai tässä YK:n asettamassa 0,77:n toivetavoitteessa. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhönkin käytetään silti siis yli puoli miljardia euroa, ja pystymme mielestäni käyttämään tuon budjetin — laskevankin budjetin — niin, että se on hyvin vaikuttava. Se tietysti osin johtuu siitäkin, että meillä on tarkkaan rajatut painopistealueet — nämä mainitut tyttöjen ja naisten oikeudet, opetus ja ilmasto — ja pystymme hyvin paljon näihin keskittymään.

Kansalaisjärjestöjen tuet ovat yleisestä leikkauslinjasta huolimatta siis kasvaneet, ja myös siellä kansalaisjärjestöpuolella nimenomaan kyetään nähdäkseni lisäämään aika tehokkaasti sitä, että myös tämä Suomen maakuva on vahvasti esillä, ja Suomi kehitysyhteistyökumppanina on vahvasti yksi meidän brändejä. Ja jos voi tarkentaa, niin mielestäni se on just oikeastaan siitäkin johtuvaa, että aina silloin, jos annetaan johonkin suuriin rahastoihin, mielestäni se usein vähän hukkuu, mutta silloin kun suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät työtä, niin siellä ovat konkreettisesti myös suomalaiset työntekijät paikalla. Me tietysti pyrimme aina saamaan paljon myös suomalaisia mukaan kaikkiin kansainvälisiin järjestöihin, ja siinä tehdään ihan erikseen työtä.

Sitten vielä tämä ehdollisuusasia, joka nostettiin ansiokkaasti muun muassa edustajien Eerola, Vikman ja Junnila toimesta. Vastaus on ”ei”, emme tosiaan tue kehitysyhteistyöllä Venäjän hyökkäyssotaa tukevia toimijoita. [Puhemies koputtaa] Somalian kanssa tosiaan on ehdollistettu ja nyt jäädytetty kehitysyhteistyövarat — mistä Junnila kysyi aikataulua: odotan edistystä seuraavan vuoden aikana, ja ulkoministeriö tekee tässä tiivistä yhteistyötä sisäministeriön kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt meillä ei ilmeisesti ole tarvetta enää lyhyttähiseen keskusteluun. [Inka Hopsu: On, mutta nappi on kiinni!] — Edustaja Hopsu, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

13.50 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti en ehti nyt koko keskustelua kuulla, mutta olisin halunnut ministeriltä kysyä erityisesti suomalaisen kansalaisyhteiskunnan tilasta ja siitä, kuinka meillä on sekä rauhantyöstä että erityisesti nyt viestintä- ja globaalikasvatuksesta ministeriöltä tullut linjaus, että koko tämä rahoitustuki lakkautettaisiin ja uutta hakukierrosta ei ole avattu. Maailma on kuitenkin moni-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

mutkainen, ja me ollaan hyvin verkottuneita. Sen vaikutukset, mitä me täällä tehdään esimerkiksi meidän kulutuksen osalta, näkyvät tuolla etelässä. Me kulutamme tuotteita, joita tuodaan esimerkiksi ilmaston osalta tai ihmisoikeuksien osalta monesta maasta. Tämä tietoisuus Suomessa on lisääntynyt nimenomaan järjestöjen tekemän työn kautta. Miten aiotaan turvata näiden globaalia viestintäkasvatusta tekevien järjestöjen tulevaisuus ja tämä tiedonsaanti Suomessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen, varsinen puheenvuoro.

13.51 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ulkopolitiikkaan kiinnitetään vakavaa huomiota. Se on meidän tulevaisuutemme kannalta tärkeää. Ulkosuhteiden hyvä hoito on meille myös erittäin hyvä henkivakuutus, että pystymme naapureittemme ja muiden kansakuntien kanssa käymään hyvää yhteistyötä ja keskustelemaan asiat selviksi, ettei jännitteitä pääse syntymään.

Nyt kun olemme Nato-jäseniä, meidän tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, että meillä on Nato-yhteistyössä vahva pohja, ja toimia sillä keinoin niin kuin Suomen kokoisen valtion pitää toimia. Väkinä minulla nousee mieleeni Urho Kaleva Kekkonen aikanaan esittämä ajatus, että Suomen pitää ulkosuhteissaan toimia mieluummin lääkärin roolissa kuin syyttäjän tai tuomarin roolissa. Toivon, että tämä muistettaisiin hyvin, koska asumme edelleen Venäjän naapurina — 1 350 kilometriä yhteistä maarajaa on meillä tämän kyseisen valtion kanssa. Tilanne tänä päivänä on sellainen, kuten tiedämme, että Venäjä käy sotaa Ukrainan kanssa, mikä on aivan kamala teko: pahinta, mitä valtio toiselle valtiolle voi tehdä. Nyt kaikki suhteet ovat jäässä, ja se on ihan luonnollista.

Euroopan unionin täytyy pysyä yhtenäisenä, että olemme tässä asiassa muuhun maailmaan ja myös Venäjään päin kaikki samaa mieltä. Ikävä kyllä siellä on pieniä säröjä, niin kuin tiedämme kaikki, mutta ei niihin säröihin saa jäädä itkemään, vaan meidän pitää Euroopassa vaikuttaa siihen, että yhtäläisyys säilyy ja voimme pikkuhiljaa ruveta rakentamaan sitä aikaa, jolloin Ukrainan sota loppuu. Jonain päivänä kaikki sodat loppuvat. En tiedä, mitä tapahtuu sitten tammikuun 20. päivän jälkeen, kun uusi presidentti Yhdysvalloissa aloittaa, mutta hän on luvannut olla aktiivinen ja toimia, että sota loppuu pian. En usko kyllä yhden päivän teoriaan, mutta jos nyt yhden vuoden teoriaan uskoisin, niin se olisi jopa realistisempaa. Mutta toivon, että näissä ulkosuhteissa ollaan realistisia ja muistetaan tämä Suomen koko. Pidän vakavimpana uhkana Suomen vahvan, oman ulkoisen politiikan kannalta tätä Suomen taloudellista tilannetta — tämä on aivan kammottava. Olemme menossa semmoista aikaa kohti näiden erilaisten ilmastösääntöjen takia, jotka ovat nostaneet energian hinnan aivan järjettömiin. Sehän syö meidän toimintakykyä ulospäin erittäin vahvasti.

Arvoisa rouva puhemies! Pikavilkaisulla katson tässä vain, että tällä hetkellä sähkö maksaa 17 senttiä kilowatilta, kohta 26. Tämä tarkoittaa, että Suomen kansantaloudellinen asema heikkenee hurjaa vauhtia kalliin energian takia. Tästä olen varoittanut teitä, arvoisat edustajakollegat, sen sata kertaa. Se on se vanha teoria tässä, joka koskee myös ulkopolitiikkaa: jos kotitalouden kunto heikoksi menee, siellä lapset kulkevat risaisissa sukissa, jos kulkevat ollenkaan, eikä kenkiäkään ole. Menemme sellaista aikaa kohti, jos emme tee muutoksia politiikkaan, ja samalla teemme hyvää palvelusta ulkopolitiikan suuntaan, jos pidämme kansantaloutemme kunnossa. Sellainen valtio, joka ei pysty omaa talouttaan hoitamaan, ei pysty hoitamaan ulkopolitiikkaa, ei pysty huolehtimaan puolustuspolitiikasta

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

saatikka sosiaali- ja terveydenhuollosta. Tämä olisi syytä muistaa. Urho Kekkosen sanat olkoot edelleen kaikilla meillä ohjeena, että me olemme ulkopoliitikassa enempi lääkärin roolissa kuin syyttäjän tai tuomarin roolissa. Tämä on hyvä muistaa. [Puhemies koputtaa] Se on semmoinen ohje, joka ei koskaan vanhene.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

13.55 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Tilanne Suomen lähialueilla, Euroopan rajoilla ja koko maailmassa on suuren muutoksen kourissa. Venäjä on aloittanut tuhoisimman sodan Euroopassa sitten toisen maailmansodan. Yhdysvallat tähyää entistä enemmän Aasiaan korostaen Euroopan vastuuta omista asioistaan. BRICS-ryhmä laajentaa vaikutusvaltaansa, ja Kiina saa entistä enemmän jalansijaa Afrikassa. Lähi-itä on jälleen liekeissä. Ilmastomuutos, luontokato ja pakolaisuus eivät kunnioita valtioiden rajoja, jolloin myös ratkaisujen täytyy olla yhteisiä. Näin laaja on ulkoasiainhallintomme työkenttä, ja siksi tässä yhteydessä haluan esittää kiitokset niille kaikille Merikasarmilla työskenteleville sekä maailmalla edustustoissamme ja lähetystöissämme oleville raudanlujille ammattilaisille, jotka joka päivä työskentelevät sen eteen, että maailma olisi turvallisempi ja sitä kautta myös Suomi.

Arvoisa puhemies! Nostaisin muutaman asian, joihin toivoisin ehkä lähitulevaisuudessa keskitettävän huomiota ulkoasiainhallinnossa ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa:

Ensinnäkin Afrikan tilanne: Se on ehkä Euroopan turvallisuuden kannalta yksi keskeisimmistä maanosista, ei pelkästään suuren väestönkasvun vaan myös taloudellisten mahdollisuuksien kannalta. Siinä mielessä se, mitä Suomi voi tehdä kahdenvälisesti mutta myös osana Euroopan unionia painottaen tasa-arvoista kumppanuutta Afrikan maiden kanssa, olisi yksi keino saada enemmän jalansijaa siellä muun muassa tietyiltä autoritaarisilta mailta, kuten Kiinalta. On myös hyvä huomioida, että mikäli Afrikkaan ei saada lisättyä elinmahdollisuuksia, parannettua ihmisten toimeentuloa ja luotua heille sitä tulevaisuudenkuvaa, että maanosassa on mahdollisuus kouluttautua, menestyä ja kasvattaa perhettä, niin Eurooppa on todennäköisesti se ensimmäinen kohde, minnekä ihmisvirrat tulevat siirtymään, joten tässä mielessä Afrikan edesauttaminen ja kehitysyhteistyön vahvistaminen on myös hyvää turvallisuuspolitiikkaa.

Toinen huomio koskee lännen tukea Ukrainalle: Me täälläkin salissa paljon puhumme siitä, miten Suomi seisoo järkähtämättä Ukrainan tukena ja tuemme Ukrainaa niin kauan kuin on tarvis, mutta nämä sanat vaativat aina myös katetta osakseen. Suomi on varmasti tehnyt oman osansa. Olemme sekä suhteellisesti että absoluuttisesti mitattuna varsin merkittävä tuen antaja Ukrainalle, ja toivon, että tämä linja jatkuu tulevaisuudessa ja voimme olla esimerkkinä muille läntisille valloille.

On tietysti hyvä huomioida, että koska Venäjä ei hyökännyt Ukrainaan helmikuussa 2022 vaan jo vuonna 2014 Maidanin mielenosoitusten jälkeen, niin tämä tietynlainen ongelma, mikä Eurooppaan on turvallisuuspoliittisesti syntynyt — nyt varsinkin sen jälkeen, kun Yhdysvalloissa hallinto vaihtuu, mikä on aiheuttanut entistä enemmän epätietoisuutta Yhdysvaltojen roolista Euroopassa, miten se tulee asemoimaan itsensä tulevaisuudessa vanhalle mantereelle — on tietysti mielessä itse aiheutettu Euroopassa. Meillä olisi ollut kymmenen vuotta aikaa ylösskaalata puolustusvälineiteollisuuttamme sekä myös panostaa huomattavasti merkittävämmiin Ukrainan tukemiseen, mutta ehkä katsottiin, että Krimin

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

miehitys ja liittäminen Venäjään ja muutamissa Itä-Ukrainan maakunnissa oleva sota on vain yksi monista Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen syntyneistä konflikteista.

Sitten loppuun, arvoisa puhemies, arktinen alue: Koillisväylän avautumisen seurauksena arktinen alue nousee entistä enemmän ei pelkästään turvallisuuspoliittisessa mielessä vaan myös taloudellisessa ja kaupallisessa mielessä erityisesti suurvaltojen huomion kohteeksi. Tässä suhteessa Suomi yhtenä merkittävänä arktisena maana on etunojassa luomassa sitä sääntöperustaista järjestelmää, mitä myös pystyttäisiin arktisella alueella hyödyntämään. Tietyissä mielessä toivon, että sekä arktista strategiaa että myös ulkoasiainhallinnon taloudellisia resursseja ohjattaisiin vahvemmin nimenomaan arktisen alueen hyödyntämiseen ja siellä tapahtuvan poliittisen yhteistyön koordinointiin. Ymmärrän tietysti, että muun muassa nyt Barentsin yhteistyöalueen rahoituksen ja toiminnan katkaiseminen on ehkä suoraa seurausta Venäjän harjoittamasta voimapolitiikasta, mutta laajemmin arktisen alueen huomioiminen ei olisi pelkästään Pohjois-Suomen vaan koko Suomen etu. — Kiitokset. [Mikko Savola: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman poissa, edustaja Koponen poissa. — Edustaja Skinnari.

14.00 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, Suomi on pitkään ollut se lääkäri, sairaanhoitaja tai insinööri maailmalla, ei ehkä se tuomari, ja hyvä niin, niin kuin edustaja Hoskonenkin täällä viisaasti totesi.

Kysyin jo aikaisemmin tästä Etyj-puheenjohtajuudesta ja oikeastaan toistan sen kysymyksen, koska se on erittäin iso asia meille ja maailmalle, millä kärjillä Suomi lähtee ja miten ja millaisen alustan me pystymme tässä vaikeassa tilanteessa luomaan.

Toinen kysymys liittyy sitten laajemmin tähän kehityspolitiikkaan, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja Suomen rooliin YK:ssa ja tulevaan turvaneuvostokampanjaan, mahdolliseen sellaiseen. Näen nimittäin huolestuttavana sen, että kun vähiten kehittyneiden maiden, niin sanottujen LDC-maiden, kanssa tehtävä yhteistyö ohenee, niin miten Suomi siinä tilanteessa rakentaa sitä globaalia tukea itselleen ja millä me sitten profiloitumme siinä itse turvaneuvostokampanjassa, koska siitä meillä on aika negatiivisiakin kokemuksia, että se kampanja ei yksin riitä, jollei pohjakunto ole kunnossa. Meillä on hyvät pohjat nyt menestyä, ja niitä pohjia ei pidä missään nimessä tuhota, ja sitä pitää nyt sitten pohtia, millaiset plussat ja miinukset tässä ovat todellakin pöydässä.

Tästä tulen, arvoisa puhemies, tähän kolmanteen asiaan eli kansainvälisiin kumppanuuksiin. Tässä äsken puhuttiin jo globaalista etelästä, kahdenvälisen kumppanuuksien syventämisestä, mutta aika paradoksaalista on, että samaan aikaan Suomi leikkaa näistä kriittisistä kahdenvälisistä kumppanuuksista kehityspolitiikan keinoin. Nyt kysymys kuuluu, millä keinoin Suomi sitten syventää näitä kumppanuuksia. Kaupalla — no, se kaupallinen yhteistyö on valitettavan ohutta. Kahdenväliset suhteet ovat suhteellisen ohuita, joten nyt pitää löytyä niitä ratkaisuja, jotka kiinnostavat kahdenvälisesti etenkin globaalia etelää, ja tässä haastan tietysti suomalaiset ja eurooppalaisetkin yritykset. Emme me voi täällä vain keskenämme pohtia ja tehdä suunnitelmia, jollemme ole itse läsnä siellä yrityksinä. Ja nyt, päinvastoin kuin täälläkin sanotaan, että nyt yksityinen sektori tulisi tiiviimmin mukaan, viime aikoina yksityinen sektori on liputtanut itseään ulos riskienhallinnan ja muista syistä. Ja kyllä se valitettavasti näkyy Suomen talouskasvussa pitkällä aikavälillä, jos meidän yrityksemme eivät ole globaalisti aktiivisia. Eli kumppanuuksia, mutta mihin?

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Arvoisa puhemies! Tästä nyt sitten aasinsiltana tähän oikeastaan isompaan kokonaisuuteen. Selonteossakin kiinnitin edelleen huomiota siihen, että kun nykyisin turvallisuuden ohessa kulkevat myös talous ja teknologia, niin edelleenkin meillä se talous ja teknologia jäävät liian vähälle huomiolle. Suomen kaltaisella maalla ja Euroopan unionilla tulisi olla etenkin teknologinen edelläkävijyys tavoitteena ja niitä kärkiä, joita me tarvitsemme, ja se taloudellinen toimintakyky ja suorituskky, koska ilman sitä meillä ei pitkällä aikavälillä ole turvallisuuttakaan.

Olisin toivonut, että olisimme lähestyneet näitä kokonaisuuksia kumppanuuksien kautta tunnustamalla sen tosiasian, että meillä on kumppanuuksia myös sellaisten maiden kanssa, joiden kanssa emme ole kaikissa asioissa samanmielisiä. Muun muassa tasavallan presidentin Kiinan vierailun yhteydessä ja sen jälkeen olemme tehneet tämän yhteisen kumppanuussopimuksen. Sielläkin on kumppanuus. Meillä on monen BRICS-maan kanssa eri tasoisia kumppanuuksia, joten meidän pitää katsoa sitä, miten me näitä kumppanuuksia teemme, ja silloin kehityspolitiikka, ilmatorratkaisut, teknologia, tasa-arvotyö, kaikki nämä, nousevat keskiöön, joten, puhemies, toivon, että Suomi profiloituu ratkaisujen toimittajana, ratkaisujen tuottajana ja että Suomi myös tulisi esiin sillä, mikä on se meidän wau, millä me nyt herätämme kansainvälisen huomion. Nyt en puhu edes pelkästään Euroopasta. Siihen ei riitä maailman onnellisin maa, eikä siihen riitä oikeastaan mikään nyt olemassa oleva maakuvallinen tarina. Me tarvitsemme Suomelle nyt jotain uutta, jotta se talouskasvu olisi totta myös Suomessa, ja nyt kun kuulee joulumyynnistäkin uutisia, että hiljaisinta on kotimaassa, niin sitäkin tärkeämpää on näkyä maailmalla ja tehdä tuloksellista yhteistyötä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.06 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Turvallisuus on ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme keskeisin seikka, ja sellaisena se on edelleen näinä vakavina ja vaikeasti ennakoitavina aikoina turvallisuusympäristön osalta painottunut.

Kuitenkin se, miksi oikeastaan vielä tämän puheenvuoron pyysin, liittyy, arvoisa puhemies, Ukrainaan, Ukrainan tukemiseen ja budjettiin. Tuki Ukrainalle -momentille ohjataan yhteensä 47 miljoonaa euroa vuonna 2025. Momentilta on siirretty 10,1 miljoonaa euroa valtiovarainministeriön pääluokkaan Ukrainaan kohdistuvaa Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin rahoitusta varten. Kaikessa Ukrainan tuessa otetaan huomioon oikeusvaltiorakenteiden vahvistaminen sekä korruption torjunta. Määrärahaa käytetään muun muassa Ukrainaa tukeviin kahden- ja monenvälisiin hankkeisiin sekä humanitääriseen apuun Ukrainalle.

Suomi jatkaa Ukrainan tukemista. Suomi jatkaa Ukrainan tukemista niin pitkään kuin se on tarpeen, sillä Ukraina on meille eksistentiaalinen kysymys. Suomen lähtökohtana on, ettei Venäjä voi voittaa sotaa. Viime kädessä neuvotteluasetelmat ratkaistaan kuitenkin taistelukentällä. Tällöin Ukrainan sotilaallisia valmiuksia on tuettava ja käytettävä neuvotteluaseman parantamiseksi. Ukrainan on kyettävä luomaan itselleen sellaiset olosuhteet, joista on muodostettavissa hyväksyttävä pohja rauhanneuvotteluille.

Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut Ukrainan tukemiseen 3,1 miljardia euroa. Suomen antaman puolustusmateriaalituen arvo on noin kaksi miljardia euroa. Suomi on myös myöntänyt humanitääristä apua akuuttiin hätään vastaamiseksi sekä lisännyt ja sopeuttanut kehitysyhteistyötukea niin, että se vastaa välittömiin tarpeisiin ja vahvistaa yh-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

teiskuntaa sodan keskellä. Ukraina onkin tällä hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja niin pitää ollakin, ja tässä yhteydessä on huomioitu myös tasa-arvoasiat kattavasti. Samalla on tärkeää se, että Suomi tekee työtä myös kansainvälisesti ja Euroopan unionissa sen puolesta, että tuki Ukrainalle säilyy vahvana ja vahvistuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.09 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tässä salissa on hyvä yhtenäisyys, ja niin pitää ollakin. Tuo selontekotyö, joka perinteisesti on tässäkin talossa ollut käynnissä niin ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon osalta kuin nyt sitten puolustuselonteon osalta, on kyllä yhtenäisyyttä nostanut. Sieltä on löydetty linjaukset, joihin kaikki puolueet ovat voineet sitoutua.

Nato-kysymys oli viime kaudella se, joka tätä salia yhdisti. Se käytiin laaja-alaisesti kaikissa valiokunnissa, ja siksi varsin yksimielisesti tuon päätöksen teimme. Ukraina-politiikka meitä yhdistää siinä. Tässäkin salissa tänään jo useaan kertaan on toistettu, että Ukrainaa tuemme niin kauan kuin tarvis on. Se on yhteinen linjamme, ja näin pitää tehdä. 26 sotilaallisen avun tukipakettia, puolustusmateriaaliavun tukipakettia Ukrainalle on iso asia, ja tätä tulee jatkaa — ja humanitääriin apu päälle. Suomenkaan suhde Venäjään, tuohon ongelmalliseen naapuriimme, jonka hyökkäys Ukrainassa jatkuu, tuskin normalisoituu entiselle tasolle hetkeen. Menee pitkään, ennen kuin tilanne voi muuttua.

On toki sanottava, että säröjäkin on ollut, erityisesti hallituksen omassa politiikassa, kun puhutaan Israel–Palestiina-kysymyksestä tai vaikkapa Ukrainan kansalaisjärjestötuesta. Näitä ulostuloja kannattaisi hallituksen aina miettiä etukäteen ja mahdollisimman yhtenäisellä viestillä ulkopoliitikassa tulla esiin.

Herra puhemies! Nato-kysymys on sellainen, jota olemme puolustusvaliokunnan puolella pohtineet ja josta meidän ehkä tulisi keskustella enemmän, onko se jatkossa enemmän ulkopoliitiikkaa vai onko se jatkossa enemmän puolustuspolitiikkaa, koska varsin käytännönläheistä nyt on tuo Nato-integraatio, jota tehdään, kun tehdään puolustus suunnittelua, tehdään meidän komentorakenteeseemme järjestelyitä Naton sisällä. Ne ovat varsin yksityiskohtaisia, sotilaallisen organisaation päivittämistä ja sitä käytännön integraatiota, jota me teemme. Ja olisi hyvä käydä keskustelua, missä määrin sitä olisi hyvä siirtää puolustusministeriön vastuualueelle.

Herra puhemies! Puolustusteollisuudesta haluan sen verran sanoa, että puolustusministeriöhän tekee vientilupapäätökset, mutta ulkoministeriö näihin aina lausunnon antaa. Tällä vaalikaudella ei ole ollut tietojeni mukaan suurempia ongelmia vientilupien saamisessa, mutta tässäkin sellainen pitkäjänteisyys meillä täytyisi maassa olla, eli kun vientilupaehdot ja määritellään Suomessa, niiden tulisi olla samalla tavalla ja samalla viivalla määriteltäviä kuin mitä Euroopan unionin muilla jäsenmailla on. Tämä on äärimmäisen tärkeä kysymys meidän oman puolustusteollisuutemme tulevaisuuden kannalta.

Myös Ukrainan tukemiseen haluaisin kiinnittää sillä tavalla huomiota, että Ukraina tarvitsee materiaaliapua ja meidän täytyisi löytää keinot siihen, että meidän puolustusteollisuutemme tuotteita pystyttäisiin entistä paremmin, joustavammin viemään Ukrainaan ja tällä tavoin tuettaisiin myöskin heidän omaan puolustustaisteluun Venäjää vastaan.

Herra puhemies! Kauppapolitiikasta haluan sen verran sanoa, että ruokavientikysymys on äärimmäisen tärkeä. Itse tulen ruokamaakunnasta Etelä-Pohjanmaalta, ja me olemme siinä keihäänkärkenä Suomessa. Haluamme edesauttaa sitä, että vientiä meidän alueemme

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

yrittäjille tulisi lisää, ja siihen vaikuttaa luonnollisestikin se politiikka, jota valtio harjoittaa. Se on hyvä tavoite, että ruokavienti halutaan tuplata. Siihen täytyy toimenpiteet löytää.

Teollisuuspolitiikasta haluan vielä sen verran sanoa, että jäänmurtajayhteistyö, niin sanottu ICE Pact, jonka viime kesänä päämiehet Suomesta, Yhdysvalloista ja Kanadasta sopivat, voi tuoda meille hyviä mahdollisuuksia. Viime viikon kokouksessa Washingtonissa tästä asiasta myös keskusteltiin ja kysyin yhdysvaltalaisilta kongressiedustajilta, kuinka heidän oma lainsäädäntönsä taipuisi siihen, että tätä jäänmurtajavientiä pystyttäisiin nimenomaan paremmin Suomesta huolehtimaan. Heillä on varsin tiukka lainsäädäntö, mutta mahdollisuuksia tähän voi olla. Heidän tiukka lainsäädäntönsähän on hyvin protektionistinen ja haluaa tuotannon heidän omaan maahansa, mutta on löydettävissä keinoja siihen, uskon näin, että pystymme myös tätä jäänmurtajayhteistyötä tekemään ja myöskin arktista aluetta tältä osin yksissä tuumin vahvistamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.14 Sara Seppänen ps: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä hyvästä työstä Suomen kauppasuhteiden edistämisessä. Olette toiminut linjakkaasti myös näissä kehitysyhteistyöhön liittyvissä kysymyksissä sekä Ukrainan tuen osalta. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen kehitysyhteistyö ehdollistetaan omien kansalaisten vastaanottamiselle ja kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän tukemiselle. Suomi ei myöskään jaa tukea hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. On aivan oikein, että esimerkiksi Somalian osalta kehitysyhteistyö jäädytettiin. Mitä tulee kehitysyhteistyöhön tehtäviin mittaviin leikkauksiin, ovat ne täysin oikea suunta tässä taloustilanteessa ja hallitusohjelman mukaisesti.

Haluaisin kysyä ministeriltä: miten näette globaalin etelän ja indopasifisen alueen kaup-pamahdollisuudet Suomen osalta tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.16 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Kun rauha järkkyy Euroopassa ja maailmal-la, toivon kovasti, että turvallisuutta vahvistettaisiin myös aktiivisen diplomatian ja kan-sainvälisen politiikan keinoin. Leikkaussuunta ulkoasiainhallintoon on tässä tilanteessa huono, ja todella toivon, että sitä ei tarvita ja sitä ei jatketa.

Suomi toimii vuonna 25 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin puheenjohta-jamaana, Pohjoismaiden ministerineuvoston sekä Pohjoismaiden N5 -yhteistyöryhmän pu-heenjohtajana. Lisäksi Suomi on ehdolla YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi kaudelle 29—30. Me vihreät pidämme tärkeänä näiden kausien hyvää valmistelua ja hoitamista sekä riittävää resursointia niiden tarjoamien vaikutusmahdollisuuksien maksimoimiseksi. Sitä tarvetta maailmassa todella riittää. Näissä tehtävissä onnistuminen vaatii globaalia ymmärrystä ja osaamista, mutta se vaatii myös globaalia osallistumista, ja tähän eivät kau-hean hyvin sovi yhteen isot leikkaukset kehitysyhteistyöstä.

Suomen vahva tuki Ukrainalle myös kehityspolitiikassa on sellainen, josta haluamme pitää kiinni, mutta oleellista on se, että Ukrainan tuen ei pitäisi syödä muuta kehitysyhteis-työtä ja humanitääristä apua muista maailman haasteista. Tämä luo turhaa vastakkainaset-telua. Ukrainan tukeen pitää myös, kun se on kasvanut merkittäväksi ja suureksi, turvata riittävä hallinnollinen resurssi ja Ukrainaa tukiessa huomioida oikeusvaltiorakenteiden

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

vahvistaminen ja korruption torjunta, niin kuin missä tahansa muussakin kehitysyhteistyökohteessa.

Kehityspoliittisten lainojen ja sijoitusten tavoitteena on Suomen kehityspolitiikan mukaiset kehitysvaikutukset kumppanimaissa. On ollut surullista nähdä, että myöskään tätä työkalua ei olla pystytty kasvattamaan, vaan päinvastoin. Laina- ja sijoitusmuotoinen kehitysyhteistyö on tärkeää muun muassa globaalin ilmasto- ja tasa-arvotyön näkökulmasta. Yritysten ja julkisen puolen yhteistyö on avainasemassa siinä, että ilmastonmuutoksen ja luontokadon kaltaisten haasteiden ratkaisuun ohjautuu riittävästi resursseja. Yksin julkisella rahoituksella ei sitä tarvetta tulla täyttämään. Tätä sijoituspuolta on ohjattu myös niin, että 85 prosentin sijoituksista tulisi huomioida sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. Tämä maailmanlaajuinen tasa-arvotyö on myös äärimmäisen tärkeää tässä ajassa, jossa sitä monelta taholta haastetaan.

Näistä kehitysyhteistyörahoituksista toivoisin, ja itse asiassa myös ulkoasiainvaliokunta otti mietinnössään kantaa siihen, että näistä kaikista meidän aiemmista teemoista pidettäisiin kiinni. Eli nyt kun sieltä on karsiutunut ihmisarvotyö, rauhanomaisten ja demokraattisten yhteiskuntien vahvistaminen ja sitten tämä luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, jotka siellä ylivaalikautisessa selonteossa ovat, niin nämä teemat toivottavasti säilyvät naisten ja tyttöjen oikeuksien, koulutuksen ja ilmastonmuutoksen torjunnan rinnalla.

Lisäksi sekä valtiovarainvaliokunta että ulkoasiainvaliokunta ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että pitäisi seurata tätä osuutta, mikä kohdentuu kaikista köyhimmillä maille eli LDC-maille, eli tätä 0,2 prosentin osuutta bruttokansantulosta. Ja sen tulisi ... [Sofia Vikman: Ulkoasiainvaliokunta ei sanonut näin!] — Kyllä nämä teemat on huomioitu siellä mietinnössä, on nostettu. [Sofia Vikman: Tai ei ottanut tuollaista kantaa!] — Mutta joo, jos minä voin puhua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt on edustaja Hopsun puheenvuoro.

Toivon, että eduskunta saa tämän seurannan tästä, kuinka paljon me pystymme tästä 0,2 prosentin tavoitteesta täyttämään.

Kriisinhallinnasta haluaisin sanoa sen, että tällaisena aikana mielestäni pitää panostaa myös kriisinhallintaan ja rauhanturvaamiseen, ja tässä ei olisi myöskään syytä Nato-jäsenyydestä huolimatta ottaa takapakkia. Ehdotamme myös omassa vaihtoehdossamme selkeää lisäystä siviilikriisinhallintaan. Tässä Suomella on paljon osaamista ja annettavaa.

Vielä loppuun nostan huolen meidän edustuskiinteistöjen tilasta. Siellä on monta arvokasta kiinteistöä, jotka olemme saaneet ehkä joskus tai onnistuneet hankkimaan Suomelle, kun meitä kohtaan on tunnettu myötätuntoa ja halua nostaa ja korostaa Suomen asemaa. Nyt olisi meidän rooli pitää huoli näistä kiinteistöistä, että niiden arvo säilyy ja voimme niitä jatkossakin käyttää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.21 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee edustaja Hopsun puheenvuoron loppuosaan edustustojen tilasta, niin se on juuri näin, että meidän ei kannata antaa arvokkaitten rakennusten pilaantua — siinä Suomi menettää omaa omaisuuttaan.

Mutta haluan käyttää puheenvuoron ennen kaikkea ruokaviennistä.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Tämä hallitus ihan positiiviselta kuulostavasti lisäsi 10 miljoonaa euroa ruokaviennin edistämiseen, toki siitä samasta potista taidetaan jakaa ihan muihinkin asioihin. Loppujen lopuksi, kun Food from Finland -ohjelma on ajettu alas vuoden 23 lopussa, en tiedä, kuinka paljon siinä saamapuolelle jää, mutta joka tapauksessa, jos tahtotila tälle asialle on hyvä, se on aina positiivista. Food from Finlandhan pystyi viimeisinä vuosinaan nostamaan vientiä esimerkiksi Ranskaan 730 prosenttia, Saksaan 135 prosenttia, Kiinaan 230 prosenttia — aika huikeita lukuja. Mutta ylipäättäänhan Suomen elintarvikevienti on aika surkeaa, mihin ministerikin tuossa viittasi, että kaksinkertaistamisen ei näillä luvuilla pitäisi olla mahdollisuus.

No, mistä sitten kiikastaa? Suomi on kautta aikain panostanut elintarvikkeitten laatuun, mutta samalla, kun markkinoimme näitä tuotteita, markkinoilta ei olla kuitenkaan pystytty hakemaan lisäarvoa sille, että meillä on laatua. Otan nyt esimerkkinä Mercosur-sopimuksen, joka EU:n kanssa on alustavasti solmittu. Etelä-Amerikan maissa käytetään eläintuotannossa yleisesti kasvuhormonia, mikä on koko Euroopassa kielletty. Siellä käytetään antibioottisia kasvunestiteitä eli laitetaan eläinten rehuun antibioottia, jotta ne kasvavat paremmin eivätkä sairastu — tämä on kiellettyä Suomessa — ja nyt kun Mercosur-sopimusta tehtiin, niin ihmisperäiset antibiootit nyt kielletään EU-kaupassa jatkossa mutta kaikkien muiden antibioottien käyttö voi siellä edelleenkin jatkua. Koko kasvinviljely Etelä-Amerikassa pohjautuu geenimuunneltuun kasvilajikkeistoon, sellaiseen kasvilajikkeistoon, joka on luotu kestämään Roundupia ja glyfosaattia, eli Roundup Ready -lajikkeisiin. Eli se on se kasvinsuojeluaine, millä nurmikot tai muut menevät täällä punaisiksi — kukaan ei voisi kuvitellakaan syövänsä sellaista viljaa, jonka päälle kaadetaan Roundupia vaikkapa kastelukannusta — ja juuri sillä menetelmällä ne tuotteet on Mercosur-maissa tuotettu. Siellä käytetään lukuisia muitakin kasvinsuojeluaineita — siis tämä Roundup on kyllä luvallinen EU:ssa, mutta sitä ei käytetä kasvukauden aikana suoraan kasveihin — jotka ovat Euroopassa kiellettyjä, ne ovat vaikkapa syöpää aiheuttavia. Ja kuitenkin meillä oikein promotaan, meidän ruokaohjelmassammekin Suomessa promotaan, miten nyt vaikkapa kotimaisista tuotteista pitäisi siirtyä tällaisiin muualta tuotuihin tuotteisiin — soijaan, jonka tuotantotapa ei täytä suomalaisen lainsäädännön vaatimuksia.

Siksi minun viestini siihen ruokavientiin olisikin, että mennään joko samoille pelisäännöille tai edes siihen suuntaan Suomessa ja vaikutetaan Euroopassa tai sitten tehdään toimia, jotka pistävät samalle kartalle, samoille pelisäännöille toimia muualla ja meillä, tai edes promottaisiin suomalaista ruokaa ja sen laatuominaisuuksia. Onhan tämä täysin kestäväntöntä, että jos toisessa maassa mitataan rottakokeilla, montako rottaa saa kuolla, niin että vielä eivät ole jäämäraajat ylittyneet, niin Suomessa ja koko Euroopassa koko tuotantotapaa valvotaan joka ainutta nippeliä myöten. Me emme ikinä tule saamaan vientituotteita kohtuuhinnalla myyntiin, jos me jatkuvasti, niin kuin tämänkin hallituksen aikana on tapahtunut, laadimme kireämpiä ja kireämpiä vaatimuksia ja kuitenkin emme osaa promote näitä maailmalla. Edes suurlähetystöt voisivat pitää joka kerta katsauksen suomalaisesta ruuasta ja tarjota suomalaista ruokaa. Siinä olisi jo pienen pieni alku.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.26 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Täällä on muutamassa puolustusvaliokunnan jäsenen puheenvuorossa peräänkuulutettu tai kyselty vastuunjakoa Nato-asoiden suhteen, että miten niitä jatkossa meillä käsitellään. Eduskunnan osalta näkisin kyllä niin, että

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Nato-politiikan käsittely on tällä hetkellä aivan oikealla tolalla. Toki varmasti jäsenyyden edetessä on perusteltua jatkuvasti tätä arvioida, mutta kyllähän nyt tällä hetkellä tilanne on se, että ulkoasiainvaliokunta on käsitellyt sekä DCA-sopimuksen, Nato-jäsenyyden että keskeiset muutkin Natoon liittyvät asiat. Näin pitää ollakin, koska Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kaikista tärkein päämäärä ja perusta on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ei jatkossakaan ole niin, että jollakin tavalla pystytäisiin Nato-jäsenyys tästä yhtälöstä erottamaan.

Meidän turvallisuuden takeena ovat sellaiset lukot kuin vahva kansallinen puolustuskyky osana Naton pelotetta ja puolustusta, jäsenyytemme Natossa, edelleen vahvistuva kansainvälinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen sekä toki myös puolustusyhteistyö keskeisten liittolaistemme ja kumppaneidemme kanssa. Nämä asiat ovat vahvasti ulkoasiainvaliokunnan agendalla. Niiden tulee olla siellä jatkossakin. Toki on yhtä lailla tärkeää pitää myös puolustusvaliokunta mukana, etenkin mitä operatiivisempiin puolustuksen kysymyksiin sitten mennään, ja niissä Nato-jäsenyys toki tulee olemaan arkipäivää meillä jatkossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

14.29 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Elämme ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta erittäin haastavaa aikaa. Suurvaltakilpailu kiihtyy, ja konfliktit maailmalla lisääntyvät. Nyt jos koskaan on välttämätöntä, että kansainvälinen yhteisö työskentelee yhdessä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän, vakauden ja rauhan puolesta.

Kehitysyhteistyö on keskeinen keino edistää kansainvälistä vakautta. Kehitysyhteistyö ja humanitäärinen apu tukevat kansainvälistä kauppaa ja toimivat yhdessä vakaamman, turvallisemman ja kestävämmän, vauraamman maailman hyväksi. Hallitus kuitenkin toteuttaa mittavia leikkauksia kehitysyhteistyöhön. Vuonna 2025 varsinaiseen kehitysyhteistyöhön kohdistuu lähes 100 miljoonan euron vähennys.

Hallitus on päättänyt lakkauttaa myös Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoituksen. Pohjoisten alueiden poliittinen ja taloudellinen merkitys kasvaa, ja ilmastonmuutos sekä luontokato uhkaavat näiden alueiden kehitystä myös. IBA-rahoituksen avulla Suomi on edistänyt alueellista vakautta, turvallisuutta ja kestävä kehitystä.

Maailma tarvitsee nyt vakautta ja yhteistyötä, ja on Suomen etu, että olemme aktiivinen toimija kansainvälisellä areenalla ja kannamme vastuamme globaalista kehityksestä. Kehitysyhteistyö ei ole vain moraalinen velvollisuus vaan myös sijoitus maailmanlaajuiseen rauhaan ja turvallisuuteen.

Hallituksen on siis turvattava riittävät resurssit kehitysyhteistyölle, kansalaisjärjestöille ja pohjoisille yhteistyöalueille, ja näin Suomi voi jatkossakin olla merkittävä vaikuttaja kansainvälisessä yhteistyössä. Itse peilaan tätä myös siihen, että tämä tukee vahvasti myös kauppapolitiikkaa, ja kun huomioidaan, että tässä vallitsevassa maailmantilanteessa Suomi on yhä enemmän saarivaltio ja riippuvainen ulkomaankaupasta, niin haluaisin kytkeä tämän siihenkin kontekstiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

14.31 Atte Kaleva kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edellinen puhuja viittasi tähän Barentsin euroarktiseen neuvostoon. Sehän perustettiin Norjassa vuonna 93 sen takia, että

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

saataisiin Venäjä mukaan tähän, niin kuin Venäjän takia. No, nyt kun Venäjä on siitä itse eronnut ja sitä aikaisemmin oli tullut jo jäädytetyksi tämä jäsenyys Suomen ollessa puheenjohtajana, niin ei ole enää olemassa sitä edellytystä, miksi se perustettiin. On ihan hyvä, että voidaan myös irtautua kansainvälisistä orgaaneista silloin, kun ne eivät enää täytä sitä tarkoitusta, mitä varten ne alun perin perustettiin, niin että siitäkin kiitos ministerille ja hallitukselle.

Kiitos myös siitä, että nyt yleisesti ottaen kehitysyhteistyöhön pyritään saamaan tulostavastuuta ja läpinäkyvyyttä. Sehän on tämmöinen selkeä, voisi sanoa, jopa paradigman muutos koko kehitysyhteistyössä. Tästä suuri kiitos ministerille ja hallitukselle. Myös se vaatimus on erittäin perusteltu, että ylipäätään tämä kehitysyhteistyön tuki on ehdollistettua niin, että vaaditaan mailta, jotka saavat vastaanottaa Suomelta kehitysyhteistyötukea ja -apua, että he ottavat omat kansalaisensa vastaan sinne. Tämänhän pitäisi olla joka ikisen valtion sitoutuneisuutta sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään tällä tavalla, samoin kuin vaatimus siitä, että ei suoranaisesti tueta Venäjän hyvin brutaaliala ja oikeudeton hyökkäyssotaa Ukrainassa. Tässä kuvastuu hyvin käytännössä tämä arvopohjainen realismi, mitä tasavallan presidenttikin sanoo.

Minulla olisi ministerille kaksi kysymystä. Ensimmäinen kysymys koskee rauhanturvaa, kriisinhallintajoukkoja: Suomihan on perinteisesti — tai me itse ollaan puhuttu itsesämme sellaisena — rauhanturvaamisen suurvalta, ja joskus oli tämmöinen tuhat rauhanturvaajaa ulkona kaiken aikaa. No, siihen ei koskaan päästy, ja nyt ei edes juhlapuheissa enää toisteta tätä mantraa. Mutta olisiko mahdollista, että Suomi voisi lisätä osallistumistaan tämmöisiin hyvin pieniin ja kustannustehokkaisiin operaatioihin? Esimerkiksi vaikka YK:n sotilastarkkailijaoperaatioihin, joista käytännössä ei koidu juurikaan kustannuksia Suomelle, koska YK maksaa valtaosan näistä tarkkailijoista aiheutuvista kustannuksista. Mutta se olisi sellaista lipun näyttöä, missä Suomen lippu olisi sitten karttapöydillä siellä New Yorkissa ja Genevessä, missä näitä asioita YK:ssa käsitellään.

Toinen kysymys on edustustoverkostosta: Nythän on niin, että esimerkiksi Pakistanissa on avattu edustusto jo viime kaudella, ja se on hyvä juttu, mutta meillä edelleenkin puuttuu täydellisesti edustautuminen esimerkiksi Bangladeshista. Suomeen olisi paljon tulijoita, siis sellaisia tulijoita, jotka menevät täällä opiskelemaan tai töihin — bangladeshilaistaitaiset työllistyvät aika hyvin. Sieltä olisi paljon tulijoita. Meillä on jo paljon bangladeshilaisia täällä jo valmiiksi, erityisesti pääkaupunkiseudulla mutta muuallakin Suomessa. Ongelmana on se, että kun Bangladeshista joku hakee viisumia Suomeen, oli se sitten työ- tai opiskeluviiisumi, niin hänen täytyy käydä haastattelussa, ja haastattelu toteutetaan New Delhissä meidän suurlähetystössä. Eli meillä ei ole mitään paikkaa Bangladeshissa Dhakassa, missä he voisivat käydä tämän haastattelun tekemässä, ja kun Intia ei nyt tällä hetkellä halua myöntää helposti viisumeita bangladeshilaisille, jolloin he eivät pääse sinne New Delhiin sitä haastattelua tekemään, niin olisiko mahdollista, että olisi joku tämmöinen — ja siinäkin painotan kustannustehokkuutta — niin kuin mitä nyt muut Pohjoismaat tekevät, [Puhemies koputtaa] että olisi vaikka kaksi virkamiestä tai yksi virkamies hotellihuoneessa ja ruuvataan siihen se vaakunaleijona kiinni ja siellä voisi sen haastattelun tehdä? Se helpottaisi näiden todellisten osaajien ja työntekijöiden tuloa Suomeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

14.34 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vikmanille: On hyvä asia, että nyt keskustellaan myös tästä, mitä Nato-päätöksenteko sekä meillä ministeriöissä että myös sitten täällä eduskunnassa tulevaisuudessa on. Se iso ratkaisuhan tehtiin yhdessä, niin kuin kuvailin tuolta puhujakorokkeelta pidetyssä puheenvuorossa. Olimme varsin yksimielisiä. Silloin ulkoasiainvaliokunta siitä mietinnön teki. Se oli iso linjaratkaisu, että puolustusliitto Natoon liityimme. Mutta nyt se, mitä tässä käytäntö on osoittanut, on se, että tämä Nato-politiikka, mikä tänne tulee, on aika operatiivista, nimenomaan puolustuksellista päätöksentekoa: on komentorakenteeseen liittyviä kysymyksiä, on puolustus suunnitteluun liittyviä kysymyksiä, määrärahoihin liittyviä kysymyksiä. On oikeastaan ilmennyt, että tämä on hyvin pitkälti kuitenkin puolustusministeriön valmistelemaa operatiivista käytännön toimintaa, mitä siellä tehdään ja mistä sitten sekä valiokuntaa infotaan että täällä päätöksentekoa tehdään.

DCA-sopimushan myös oli ulkoasiainvaliokunnan mietintö, mutta oikeastaan kun sitäkin jatkossa miettii, että jos siihen vaikka muutoksia pitäisi tehdä, niin ne ovat aika yksityiskohtaisia operatiivisia käytännön kysymyksiä, mitä sinne sisälle tulee.

Kun mietitään ulkopoliittikkaa, niin olen aivan samaa mieltä edustaja Vikmanin kanssa siitä, että se meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikan tehtävä on se, että emme sotaan koskaan joutuisi, kynns tänne tulla olisi niin korkea. Ulkopoliitiikan avullahan meidän nimenomaan pitää huolehtia siitä, ettei meidän Puolustusvoimiamme tositoimissa tältä osin tarvittaisi tai Naton 5 artiklaa ei koskaan käyttää tarvitsisi. Mutta kun mietitään ulkoministeriötä, mietitään puolustusministeriötä, niin ulkoministeriössä on henkilöresurssit huomattavasti suuremmat kuin puolustusministeriössä. Kannattaisi miettiä, pitäisikö painopistettä siirtää Nato-kysymysten valmistelun osalta enemmän puolustusministeriöön päin ihan käytännön syistä. Mutta tämä ei poista sitä, etteikö näitä käsi kädessä pidä tehdä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kokonaisuus, mutta minun mielestäni olisi hyvä, että tästä nyt käytäisiin keskustelua sekä valtioneuvostossa että me myös täällä eduskunnassa, kuinka näitä kysymyksiä jatkossa hoidetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

14.37 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn tähän edustaja Savolan puheenvuoron sisältöön kyllä kaikilta osin ja taidan olla se toinen puolustusvaliokunnan jäsenistä, johon edustaja Vikman omassa puheenvuorossaan viittasi. Olen pitänyt tätä samaa asiaa esillä jo joitakin viikkoja sitten, kun eduskunta käsitteli selontekoa Suomen osallistumisesta Naton rauhanajan tehtäviin. Tämä oli minusta yksi hyvä esimerkki siitä, kuinka kauan meillä kestää myös oppia pois erilaisista käytänteistä, jotka ovat syntyneet aivan toisenlaisena aikana, jolloin Suomi oli sotilaallisesti liittoutumaton maa ja meidän ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne ympärillämme oli aivan toisenlainen.

Toinen hyvä esimerkki pois oppimisesta oli myös EU-politiikka aikanaan. Poliitiikka Eurooppaan oli enemmänkin ulkopoliittikkaa, ja EU-jäsenyytemme myötä EU-politiikasta on tullut luonteva osa eduskunnan suuren valiokunnan tehtäväkenttää. Tätä EU-roolia ja ulkopoliitiikan roolia on myös sitten tarkennettu vielä aikojen kautta.

Mutta onhan näitä yhtymäpintojakin toki, vaikkapa kriisinhallinta, jossa puolustushallinto ja ulkoasiainhallinto tekevät yhdessä töitä niin täällä eduskunnassa valiokuntatasolla kuin sitten ministeriöiden välillä. Näitä yhteistyökenttiä Nato-politiikankin sisällä varmasti on, yksittäisiä asioita, mutta kyllä haluan alleviivata ja laittaa vielä huutomerkin perään

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

sille, että huomioimme, että Nato-politiikka on puolustuspoliittikkaa ja Natoon liittyvien asioiden tulee olla riittävästi resursoituja. Jos vertaamme ulkoministeriön ja puolustusministeriön resursseja keskenään, puhumme kuin yöstä ja päivästä näin resurssitasolla. Tämä Nato-integraatio on nyt mennyt puolentoista vuoden verran eteenpäin. Meillä on vielä matkaa siihen, että voimme sanoa seuraavalle eduskunnalle, että tämä integraatio on viety riittävän tehokkaasti eteenpäin, riittävän syvälle ja riittävän laajasti, jotta se Natosta meille hakemamme hyöty täysimääräisesti toteutuisi. Se vaatii määrätietoista työtä, pois oppimista vanhasta ja tilan tekemistä uudelle, tehokkaammalle tavalle toimia Natossa täysivaltaisena ja täydellä vastuulla olevana jäsenenä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Itsekin jatkan vielä tästä Nato-päätöksenteosta ja vielä siitä näkökulmasta, onko meillä päällekkäisyyttä, tehdäänkö samoja asioita turhaankin moneen kertaan ja onko ulkoministeriössä sellaisia toimintoja, jotka ovat itse asiassa tässä Nato-ajassa jopa tarpeettomia tai joita ainakin voisi jotenkin viilata ja yhteensovittaa.

Nostan tässä yhteydessä myös sen käytänteen, että meillä on aika paljon erilaisia ihan eduskunnankin ulkopoliittisia tehtäviä. Joskus olen itse pohtinut sitä, miksi ei ole ikään kuin linjausta, mitkä asiat olisivat tärkeitä eteenpäinvietäviä asioita, kun tavallaan kalliilla rahalla lähetämme edustajia eri kansainvälisiin koalitioihin, oli se sitten Etyj tai IPU tai ihan mitä vain, arktiset asiat tai Itämeri-jutut, ja sehän aika paljon lähtee siitä, mitä asioita edustajat itse pohtivat tai mikä on se agenda, mitä kukin haluaa nostaa. Esimerkiksi nyt näinä viimeisinä vuosina tämän Venäjän törkeän hyökkäyssodan jälkeen on toki muodostunut aika itsestään selväksi, että aika monikin edustaja ottaa kaikissa kansainvälisissä tilaisuuksissa esille sen, että Ukrainan tukeminen on koko länsimaisen demokratian tukemista ja emme saa jättää Ukrainaa yksin, mutta tavallaan tämälapsia keskusteluja voitaisiin käydä täällä jotenkin ihan ohjatusti. Meillä ei ole minkäänlaista prosessia siihen, vaan jokainen edustaja, joka lähtee, toimii juuri niin kuin haluaa, ja kuitenkin meillä on aika vahvakin ulkopoliittinen konsensus. Ehkä tämäkin asia saattaisi olla paremminkin johdettua, ja silloin se voisi olla tuloksellisempaa. Esimerkiksi nyt, kun meillä kehitysyhteistyömäärärahat Afrikasta vähenevät huimasti, olisi toki tärkeää, että me jotenkin pystyisimme viestimään niille Afrikan maille, että ei se ole niin, että meitä ei yhtään kiinnosta teidän elämäenne siellä, tehkää tekin mitä lystätte vaikkapa Ukraina-äänestyksessä, vaan että me olemme kiinnostuneita teidän asioistanne ja voisitteko vastavuoroisesti sitten tuomita Venäjän toimet.

Vähän tämäntyyppistä asiaa viisaammat voisivat koettaa linjata, ja me voisimme täällä tuoda jokainen oman panoksemme, mikä on järkevää näissä kansainvälisissä yhteisöissä. Itse tunnen, että osin nämä ovat kyllä vähän vajaatoiminnoilla, ja ihan samoin saattaa pohdita, mikä kaikki on hyödyksi siinä koko ulkoministeriön toiminnassa tässä maailmanajassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.42 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Vielä tähän Nato-asioiden käsittelyyn eduskunnassa: Tietysti on hyvä aina käydä keskustelua ja tarkkailla käytäntöjen toimivuutta, mutta kyllä lähtökohta on se, että tämä nykyinen työnjako varmasti toimii hyvin ja on ke-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

hitettävissä tältä pohjalta. Onhan huomattavaa, että ulkoasiainvaliokunnalle kuuluu laajasti yleinen turvallisuuspolitiikka, Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, ja jo pitkään on ollut niin, että monet puolustusministeriöön kuuluvat asiat ja puolustusministeriön vastuulla olevat asiat kuitenkin täällä eduskunnassa sitten tulevat ulkoasiainvaliokuntaan, ja se on hyvä niin. Monissa asioissa tehdään tiivistä yhteistyötä myös puolustusvaliokunnan kanssa. Sekin on hyvä.

Sinänsä mitä tulee tähän vertaukseen suureen valiokuntaan, niin siinä on kuitenkin hyvä huomioida se tosiseikka, että ulkoasiainvaliokunnan toimivaltaan kuuluvat EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat asiat huolimatta siitä, että sitten se muu laaja kirjo asioita aivan perustellusti on siellä suuressa valiokunnassa. Mutta jos me katsotaan edelleen tätä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeintä tehtävää ja päämäärää eli turvata Suomen itsenäisyys, alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi, niin se on se perusta, ja mikä siihen liittyy, kuuluu ulkoasiainvaliokuntaan. Sen vuoksi näen, että Nato-asioita ei ole mahdollista kokonaan ulkoasiainvaliokunnasta erottaa, koska ne ovat niin kiinteä osa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Puolustusvaliokunnan rooli tietysti on aivan keskeinen, etenkin mitä operatiivisempiin kysymyksiin mennään. Ja täällä otettiin esiin sitten myös DCA-sopimus, että olisiko sen paikka vaikkapa päivituksen yhteydessä jossain muualla kuin ulkoasiainvaliokunnassa. Mielestäni ei, koska on aivan yksiselitteistä, että valtiosopimukset kuuluvat ulkoasiainvaliokunnalle, ja tässä on vielä kiinteästi ulko- ja turvallisuuspolitiikasta kyse.

Tämä ajattelu enemmän eduskunnan osalta. En lähde pohtimaan nyt tässä yhteydessä syvällisemmin, mikä tulisi olla ministeriöiden vastuunjako, ja sekin on tietysti tärkeä ja pohdittava kysymys. Mutta kiinnitän huomiota siihen, että ministeriöiden vastuunjakohan ei ole tähänkään mennessä noudattanut täysin sitä, mikä on ollut asioiden käsittely täällä eduskunnan päässä valiokunnissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.45 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Sotaa Ukrainassa on takana karneat 1 030 päivää, ja siviilien elämässä päiviä on yhtä monta. Ukrainalaisten päättäväisyys taistella oikeudestaan rauhaan ja itsenäisyyteen sekä heidän menetyksensä määrä muistuttaa meitä kaikkia täysimittaisen sodan kestosta ja sen vaikutuksista. Ukrainalaiset ovat eläneet arkea, jossa epävarmuus tulevasta, pommi-iskut ja rakettituli ovat olleet jokapäiväistä todellisuutta jo 1 030 päivää. Se on myös aika, joka haastaa koko läntisen maailman eikä vain meitä ja Eurooppaa.

Se, mitä me olemme jo tehneet ja tulemme vielä tekemään Ukrainan hyväksi, on mietittävä entistä syvemmin. Tässä vaiheessa kysymys on koko läntisen demokratian ja arvo maailman säilyttämisestä eikä vain Ukrainan puolustamisesta. Paine kasvaa Ukrainan rintamalla entisestään ulkopuolisten toimittajien, kuten Iranin ja Pohjois-Korean, vahvistaessa Venäjän varustuskapasiteettia asetoimituksilla. Samalla Venäjä pyrkii murentamaan ukrainalaisten taistelutahtoa jatkamalla siviilikohteisiin kohdistettuja iskuja, jotka rikkovat kansainvälistä oikeutta.

Euroopan ja koko läntisen maailman vastuu on yhä välttämätön Ukrainan tukemisessa. Se, että Venäjä jatkaa edelleen raakalaismaista hyökkäyssotaansa, on muistutus siitä. Meidän on jatkettava laajamittaista humanitaarisen tuen tarjoamista siviilien auttamiseksi, ja

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

samalla meidän on varmistettava, ettei Ukrainan puolustuskyky kaadu resurssien puutteen. Euroopan on osoitettava, että olemme valmiita kantamaan oman vastuamme. Tällä hetkellä Ukrainan keskeisin tukija on Yhdysvallat. Seuraukset eivät tule rajoittumaan vain Ukrainaan, jos Venäjä voittaa sodan. Se olisi viesti koko maailman autoritäärisille voimille, että oman tahtonsa voi saada läpi rikkomalla valtioiden suvereniteettia ja kansainvälistä oikeutta. Emme voi sallia tällaista iskua koko läntisen maailman arvopohjalle.

Tuhat ja 30 päivää sotaa on 1 030 päivää liikaa. Se, miten lujasti ukrainalaiset ovat maansa itsenäisyyttä ja omaa vapauttansa puolustaneet, on osoitus siitä. Ukraina taistelee koko demokraattisen maailman puolesta eikä vain itsensä. Meidän on seisottava heidän rinnallaan niin pitkään kuin on tarpeen. Slava Ukraini!

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.48 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Vielä tästä Nato-asian kuulumisesta eduskunnan tai ministeriöiden työlistalle sen verran, että kun olen saanut pitkään istua puolustusvaliokunnassa ja nähdä myös ajan vuodesta 11 tänne Nato-jäsenyytemme toteutumiseen vuoteen 23 ja sen jälkeen, niin haluan muistuttaa vain siitä tärkeydestä, että ei synny myöskään minkäänlaista lautaskiistaa näistä Nato-asioista jälkikäteen. Sen takia — vaikka moniin uskonasioihin itsekin uskon, mutta aina haluan jonkunlaisen faktan sille uskomukselle saada tai uskolle vähän vahvemman pohjan — ainakin sellaisen kehitysajatuksen voisin valtioneuvostolle antaa, että voisi tehdä vaikka selvityksen siitä, miten Nato-asioiden prosessit tällä hetkellä toimivat, vaikei sitä julkaistaisikaan julkisesti, mutta vaikkapa eduskunnalle siitä voitaisiin pieni selvitys, informaatio, tehdä — ihan myös sen takia, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka, johon Nato-yhteistyö ja Nato-jäsenyytemme ja ulko- ja turvallisuuspolitiikka, puolustuspolitiikka mukaan luettuna, liitetään, on meille hyvin keskeinen, hyvin tärkeä ja viimesijainen politiikan muoto. Siinä mennään täältä eduskunnasta valtioneuvoston kautta aina tasavallan presidentin ulko- ja turvallisuuspoliittiseen ministerivaliokuntaan asti. Tässä kokonaisuudessa on monta liikkuvaa osaa, joidenka osalta mielestäni voisi olla hyvä tehdä pieni selvitys siitä, ovatko prosessit ja vastuut kunnossa. Tällä keinoin ehkä välttäisimme myös välillä julkisuudessa ehkä vähän hymynkareita lisääviä valokuvia, joissa ministerit pohtivat kynät kädessä, kumpi tämän asiakirjan tällä kertaa alikirjoittaa.

Mutta haluan lopuksi sanoa omasta puolestani — ja uskon, että sanon kyllä hyvin meidän sosiaalidemokraattien yhteisenkin ajattelun puolesta — että on hienoa nähdä eduskunnassa näistä ulko- ja turvallisuuspolitiikan asioista keskusteltaessa näin laajaa yksimielisyyttä ja kiihkottomuutta, kun asioista keskustelemme. Voimme yksityiskohdista olla pienesti eri mieltä tai hieman kannustaa toinen toisiamme parempaan suoritukseen, mutta näistä isoista, perustavanlaatuisista asioista meillä on toistemme tuki ja koko Suomen kansan vahva tuki, ja sille pohjalle on aina hyvä rakentaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.51 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Luulen, että tämä vaalikausi näyttää aika paljon suuntaa, koska nyt ollaan tässä käytännön työssä niin pitkällä ja etenemässä, kuinka Nato-asiat meillä näkyvät. Tuo edustaja Karin esitys selvityksestä on hyvinkin kannatettava. Vähintään pitäisi tehdä sellainen listaus, mitkä ovat ne kysymykset, mitä käsi-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

tellään: Mitkä ovat Naton operatiivisia kysymyksiä? Kuinka ne täällä valiokuntakäsittelyssä meillä menevät? Uskon, että opimme aika paljon nyt tässä tulevina kuukausina ja vuosina tästä kysymyksestä. Tämä on noussut esiin, ja hyvä, että me keskustelemme kiihкотomasti tästä kysymyksestä.

Mitä tulee sitten tähän pois oppimiseen — sitäkin sanaa taisi edustaja Kari käyttää hyvin — tähän koskee meillä myös ihan omaa kansallista puolustustamme. Mehän olemme hyvin vahvan kansallisen puolustuksen maa: yleinen asevelvollisuus, vahva reservi. Siinäkin meillä on hieman pois oppimista, että kun olemme osa Natoa, meidän puolustus-suunnitelmamme kytketään osaksi Naton puolustussuunnittelua. Silloin meidän pitää miettiä myös tätä kysymystä uudella tavalla. Nato ei ole jatkossa vain päälle liimattu asia tai lisä, vaan olemme osa Naton kokonaispuolustussuunnittelua. Tämä on iso kysymys, joka meidän pitää myöskin huomioida jatkossa. Se on tietenkin puolustushallinnon ja puolustusvoimien tekemää suunnittelua. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Hyvä huomio!]

Erittäin hyvä, että tätä keskustelua käydään. Sitä meidän pitää jatkaa, ja toivottavasti ministeri Tavio vie myös sinne valtioneuvostoon terveiset tästä keskustelusta, niin että myös siellä tätä käytäisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.52 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Arvoisa puhemies! Kiitos vielä keskustelusta minunkin puolestani. Tässä muutama keskeinen kysymys, mikä vielä tuli ilmi.

Ensinnäkin EU:n ja Latinalaisen Amerikan kanssa, Mercosur-maiden kanssa, nyt etenevä vapaakauppasopimus suuressa kuvassa hyödyttää valtavasti nimenomaan Suomen keskeisiä vientisektoreita. Olemme todella tyytyväisiä. Tässä vaikeassa kauppapoliittisessa tilanteessa ja tässä geopolitiikan ajassa tarvitaan nimenomaan lisää näitä kumppanuuksia, ei millään tavalla vähemmän kumppanuuksia.

Kuitenkin edustaja Kalmari ansioituneesti otti esiin, että tämä edellyttää myös nimenomaan oman maatalouden kilpailukykyvyyttä huolehtimista. Se on tässä tietysti hyvä pitää mielessä.

Yksi huomio, mitä myös EU:n suuntaan sinänsä on syytä viestittää, on juuri se, että EU-sääntelyssä tulee huomioida myös vaikutukset vientiteollisuuteen. Suomella on tietysti toivomus tasavertaisesta pelikentästä eri maiden ja mantereidenkin välillä. Tätä me edistämme juuri sääntöpohjaista järjestelmää suosimalla ja WTO:n sääntöjä eteenpäin viemällä.

Edustaja Kaleva kysyi edustusverkoston kehittämisestä, ja sitä tuleekin voida tarkastella tietysti varsinkin pitkällä aikavälillä nimenomaan strategiseen tilanteeseen perustuen. Omalla sektorillani siinä on keskeistä juuri se, että kattava edustus säilyisi tärkeillä vientimarkkinoilla.

Edustaja Seppänen tekikin puheenvuorossaan sitä sivuavan huomion ansiokkaasti indopasifisen alueen näkymistä. Se on mielestäni suomalaisyrityksille erittäin, erittäin lupaava kauppa-alue. Olen tehnyt nyt kaksi Team Finland -vienninedistämismatkaa Kaakkois-Aasiaan tämän vuoden aikana, ja siellä se on yksi näistä hyvistä markkinointialueista, joissa on kasvua, ja meidän kannattaa olla siellä näkyvillä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Pääluokan käsittely keskeytettiin.